

શ્રીમદ્ ગાજયદ્ પ્રણીત

તત્ત્વજ્ઞાન

પ્રમુદ,

શા સોજપાળ કેશવજી

ઠે નરસી નાથા ચેરીંગી ધર્મશાળા

પાઢીતાણા.

મળવાનું ઠેકા ન—

છાટાવાવભાઈ જામનદાસ

ખાલસા તર પોળમની મેડી ઉપર

(જાનાવા) સગના

વિ સવત ૨૦૦૮ પ્રત ૧૦૦૦ મો ૧૮૭

મુ ૨

અમરચદ મેચર ાસ મહેતા

શ્રી જાનાદુરસિદા પ્રિ પ્રેમ

પાતીનામુ

ॐ

અહો સત્પુરૂષના વચનામૃત,
મુઠા અને સત્સમાગમ

સુપુત્ર ચેતનને જાત્રાત ઠરનાર, પડતી
વૃત્તિને સ્થિત રાખનાર, દર્શન માત્રથી
પણ નિર્દોષ અપૂર્વ સ્વભાવને પ્રેરક,
સ્વરૂપ પ્રતીતિ, અપ્રમત્ત મયમ અને
પૂર્ણ વીતરાગ નિવિકલ્પ સ્વભાવના
ઠાણમૃત-છેલ્લે અયોગી સ્વભાવ પ્રગટ
ઠરી અનત અવ્યાપાધ સ્વરૂપમા સ્થિતિ
કરાવનાર ત્રિજાળ જયવત વતી

હ શાંતિ શાંતિ શાંતિ ॥

“શ્રીમદ્ ગણપત્ ૬.”

ધન્યવાદ અને આભાર.

આ પુસ્તકના પ્રકાશનમાં મને
કાર્ય સહયોગે આપો વખતે જે
તેમના સુખારક નામો આપી છે.
છીએ.

૩૦૦) કચ્છ દુર્ગાપુર નિકાસ	૫
રવજી ઘેલાભાઈના પૈરજી તથા -	૧
ઇના અમરજીએ જે સ્ત્રી દેખીના	૮૧
૧૦૦) કચ્છ દુર્ગાપુર નિકાસ	૨૬
અણ્ણીના ધન પ્રેમજીભાઈ	૦૧
૧૦૦) આત્મજ્યોતિ	૦૩
૭૫) મારવાડી	૫
સુપુત્ર મોહનલાલ	

૧૦) ધાગધા નિવામી કેશવલાલ મહાજી
તરફથી

૨૦૦) એક આ માર્યા દુનમ્ય તરફથી

૧૦૦) કુન્ડ કેડાય નિવામી સ્વં જેદાભાડ
હીરજીના અમરજીએ

૫૦) કુન્ડ કેડાય નિવામી ન મા દરમજી
હીરજીના અમરજીએ

૮૩૫ ૧

અ તુ ઠ મ ત્રિ ઠા

મ ૧ વિભાગ —

ત ૪૦ વિષય

૧	પુષ્પમાળા	૨
૨	મહાત્મીતિ	૩
૩	બ્રજિય યાગ	૪
૪	અમૃતિમા ગણના યોગ સંપત્તિ	૫
૫	નવનામૃત	૬
	યોગ નાકયા	૭
૭	પ્રમા ને લીધે આત્મા	૮
૮	અનતાનુભવી કોવર	૯
૯	નીચેના દાપ ન આપે નિર્ભય	૧૦
૧૦	કમ એ જડ વસ્તુ કે	૧૧
૧૧	કમગતિ નિશિષ્ટે નિર્ભય અમૃત	૧૨
૧૨	બીજી રાધે ગોધ ન	૧૩
૧૩	નિરાપાધપણે નીચે નીચે	૧૪

નંબર	વિષય	પૃષ્ઠ
૧૪	બાપ બાપુ તારે અસ્થ કરવા જે હ	૧૦૯
૧૫	મમત્ત્વે એ તારી વનાએ	૧૧૧
૧૬	સર્જ	૧૧૨
૧૭	શિવના નિર્ભય પગલું લગ્ય અગત્યને	૧૧૪
૧૮	મનસીરના બાપે પાત્ર મળ્યું	૧૧૫
૧૯	દે હવે તું જમામા	૧૧૬
૨૦	વિશ્વાસથી પતિ અન્યથા	૧૨૦
૨૧	અચ્છત્ર માયા વમરું	૧૨૩
૨૨	મદન પ્રકૃતિ	૧૨૪
૨૩	વસન્તાત્રી	૩૨
૨૪	પુત્રાણુ પૂર્ણ નમો નમ	૧૨૬
૫	હવે રામાયે દોલિ હ	૧૩૪
૨૬	જે જે પ્રકાર આત્માને મિત્ર કયા દા	૧૩૫
૨૭	હે પરમકૃપાળુ દેવ	૧૩૬
૨૮	મુનિશ્રી જાને આ કળને વિદા	૧૩૭
૨૯	નિત્યનિયમ	૧૩૮

નંબર	શિર્ષક	પૃ
૩૦	સર્વ વિજ્ઞાનથી ઉત્પન્ન	૧૪૧
૩૧	જે કપાલ પશ્ચિમથી અનત	૧૪૨
૩૨	અનતાનુગધીનો પીત્તે પ્રકાર લખ્યો છે	૧૪૩
૩૩	પ્રથમ પદ્મા એમ જુદું છે ૧૦	૧૪૪
૩૪	એવજૂત દિટ્ટી	૧૪૫
૩૫	સમગ્ર વિશ્વ ધણ કળીને	૧૪૬
૩૬	જેના યોગ કષ્ટ કષ્ટુ દોષ	૧૪૭
૩૭	“ માનવ રજા વિરતિ છે ”	૧૪૮
૩૮	સા રૂપ સુખને કહે છે	૧૪૯
૩૯	અત્યુક્તાના અગાર અર્થને સુવર્ણને	૧૫૦
૪૦	આદ્યલક્ષ્યને પાત્રી	૧૫૧
૪૧	અપાર મન મોહ રજાને	૧૫૨
૪૨	હે માનવ હે માનવ હે સમગ્ર જગત	૧૫૩
૪૩	હે સર્વે ભૂત સુખના	૧૫૪
૪૪	એમ ભગવાન જિને નિષ્કલ - કૃતિ	૧૫૫
૪૫	સર્વજ્ઞાન અભ્યાસ	૧૫૬

નંબર	વિષય	પૃષ્ઠ
૮	સાંતી માનસ ગ્રંથ	૧૬
૨૭	સીતગાથા ગ્રંથ	૧૭૦
૪૮	અનુષ્ઠાન ગ્રંથ ૧ (૧-૫)	૧૭૧
૬૯	આત્મમિદિ અથ	૨૪૧
૫૦	મનસા સહા માનસ ગ્રંથ	૩૩૧
૫૧	ગિતમાનસ પરમાર્થની	૩૩૪
૫૨	અકાલમાનસમાનસા અથ આત્મસિદ્ધિ	૩૩૫
૫૩	દામાનસ	૩૩૬

પાઠ વિષયક —

૧	મધ્યાર્થ	૧૮૧
	નિર્મલ લક્ષણ	૧૮૨
૩	મન પ્રાપ્તિ-વિધિ અર્થ ૨૩૧	૧૮૨
૪	મનસા માનસ અર્થ	૧૮૪
૫	મુનિને પ્રભાવ	૧૮૫
૬	કાળ કાળો વિષય	૧૮૬

નંબર	શિર્ષ	પૃષ્ઠ
૭	ધર્મ વિશે	૧૮૯
૮	અર્થમાન્ય ધર્મ	૧૯૦
૯	ભક્તિનો ઉપેક્ષ	૧૯૫
૧૦	અસ્ત્યર્થ વિશે મુબાલિગ	૧૯૬
૧૧	મામાન્ય મનોરથ	૧૯૭
૧૨	તુષ્ટાની વિચિત્રતા	૧૯૮
૧૩	અમૃત્ય તત્ત્વનિચા	૨૦૧
૧૪	નિત્યશ્રુતી વાણી	૨૦૩
૧૫	પૂજ્ય માનિકા મગન	૨૦૪
૧૬	અનિત્યા ભાવના	૨૦૫
૧૭	સુખની મદ્દની દૈ	૨૦૬
૧૮	બિન્ન બિન્ન મત દેખિયે	૨૧૦
૧૯	તા.પુત્ર મગ્યાને કલો	૨૧૧
૨૦	આજ મો ઉજગ	૨૧
૨૧	દોન આપવા પગિયા	
૨૨	મારગ માયા મિત ગયા,	

નંબર	વિવર	પૃષ્ઠ
૨૩	મીઠા માખન ગદુ ધાન	૨૧૭
૨૪	વિના નયન પાને નરિં	૨૧૮
૨૫	દે પ્રભુ દે પ્રભુ	૨૧૯
૨૬	ધમ નીધમ મ રમ	૧
૨૭	ઠા બાપ ઠા પગિખમે	૨૨૪
૨૮	જિનસર કહે હ તાન લો	૨૨૬
૨૯	મદુર આસર એવો	૨૨૮
૩૦	મૂળ માગ્ય માનવા	૨૩૬
૩૧	પથ પરમપ મોખો	૨૩૭
૩૨	ધ ધ રે દીસ	૨૩૯
૩૩	જાડે તે ચૈત ૧ મ ને	૨૪૨
૩૪	સદગુણા ઉદેશથી	૨૪૩
૩૫	કરિંદે છે ને ભોગી જન	૪૩
૩૬	આત્મચિદ્	૨૪૬

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર પ્રણીત

તત્ત્વજ્ઞાન

માથી

(૧)

પુષ્પમાળા.

સંસાર

- ૧ રાત્રિ વ્યતિક્રમી ગઈ, પ્રસાદ થયો, નિદ્રાથી મુક્ત થયા ભાવનિદ્રા ટાળવાનો પ્રયત્ન કરને
- ૨ વ્યતીત રાત્રિ અને ગઈ છુટી પડે દષ્ટિ ફેરવી નાઓ
- ૩ સફળ થયેલા વખતને માટે આનંદ માને, અને આજનો દિવસ પણ સફળ કરો નિષ્ફળ થયેલા દિવસને માટે પશ્ચાત્તાપ કરી નિર્દોષતા વિસ્મૃત કરો

- ૪ ઠણુ ઠણુ જતા અનવકાગ ત્યતીત થયો
હતા સિદ્ધિ થઈ નહીં
- ૫ મદગજન્ય એકે બનાવ તારાગી ને ન જાન્યો
હોય તો ફી ફીને શરમા
- ૬ અધટિત દૂત્યો ગયા હોય તો શરમાઈને
મન, વચન કાલા યોગગી તે ન કરવાની
પ્રતિજ્ઞા લે
- ૭ ને તુ સ્વતત્ર હોય તો નમાર-સુભાગમે
તાશ આજના દિવમના દિવે પ્રમાણે ભાગ
પાડ
- ૧ પ્રહર-ભક્તિકાવ્ય
- ૧ પ્રહર-ધર્મકર્તાવ્ય
- ૧ પ્રહર-આહારપ્રયોજન
- ૧ પ્રહર-વિદ્યાપ્રયોજન
- ૨ પ્રહર-નિદ્રા

૨ પ્રહર-સસારપ્રયોજન

- ૮ ને તુ ત્યાગી હોય તો ત્વચા વચરની વનિ-
તાનુ અવડપ વિચારીને સમાજ ભણી દષ્ટિ
જગે ?
- ૯ ને તને ધર્મનુ અસ્તિત્વ અનુકૂળ ન આવતું
હોય તો નીચે ઠહું છું તે વિચારી જગે
તુ જે સ્થિતિ ભોગવે છે, તે શા પ્રમા
ણથી ? આવતી કાલની વાત શા માટે બાણી
શકતો નથી ? તુ જે ઇચ્છે છે તે શા માટે
મંજૂ નથી ? ચિત્રવિચિત્રતાનુ, પ્રયોજન
નું છે ?
- ૧૦ ને તને અસ્તિત્વ પ્રમાણુભવ લાગતું હોય
અને તેના મૂળતત્ત્વની આશકા હોય તો
નીચે ઠહું છું

૧૧ સર્વ પ્રાણીમા સમદૃષ્ટિ,-

૧૨ દિવા દોઢ પ્રાણીને જીવિતવ્ય રહિત કંઈ
નહી, ગળ ઉપરાત તેનાથી કમ હેવુ નહી

૧૩ દિવા મત્સ્યદા જે રસ્તે આપ્યા તે

૧૪ મૂગતત્ત્વમા ક્યાય લેઈ નથી, માત્ર દૃષ્ટિમા
લેઈ છે એમ ગળી આશય સમજી પવિત્ર
ધર્મમા પ્રવતન કરજે

૧૫ તુ ગમે તે ધર્મ માનતો હોય તેનો મને
પદપાત નથી, માત્ર કહેવાનુ તાત્પર્ય કે જે
રાહથી સમારમજ નાથ યાય તે જાણી,
તે ધર્મ અને તે સદાચારને તુ સેવજે

૧૬ ગમે તેટલો પરન ન હો તોપણ મનથી
પવિત્રતાને વિશ્વરૂપ ક્યો વગર આજીને
દિવસ રમતીય કરજે

૧૭ આજે જે તુ કુપ્પૃતમા હોરાતો હો તો મર
ણને સ્મર

- ૧૮ તારા હુ ખ સુખના બનાવેની નોધ આજે
 હો.ને હુ ખ આપવા તત્પર થાયતો સભાગીબ
- ૧૯ રાત્ર હો કે રડ હો-ગમે તે હો પરન્તુ
 આ વિચાર વિચારી સદાચાર ભણી આવજો
 કે માત્ર આ કાયાના પુદ્ગળ યોડા વળતને
 માટે માકાત્રણ હાથ ભૂમિ માગનાર છે
- ૨૦ તું ગભ હો તો ક્રીડર નહીં, પણ પ્રમાદ
 ન કર, કારણ નીચમા નીચ, અધમમા
 અધમ બ્યભિચારનો, ગર્ભપાતનો, નિર્વ-
 શનો, અડલનો ઝસાઈનો અને વેશ્યાનો,
 એવો કણુ તું ખાય છે તો પછી ?
- ૨૧ પ્રભાતા હુ ખ, અન્યાય, કર એને તપાસી
 જઈ આજે જોઈ જા તું પણ હે રાત્ર !
 કાળને ઘેર આવેલો પગેણો છે
- ૨૨ વકીલ હોતો એથી અર્ધો વિચારને મનન
 કરી જ

૨૩ શ્રીમત હો તો પૈસાના ઉપયોગને વિચારજે.

રજવાનું કારણ આજે ચોપીને કહેજે

૨૪ માન્યાદિકમા વ્યાપાર સી ચલી અસખ્ય હિસા

મલાલી ન્યાયમ પૂન વ્યાપારમા આજે તારૂ

ચિત્ત ખેન

૨૫ જો તું કમાઈ હોય તો તારા હવના મુખને

વિચાર કરી આજના દિવસમા પ્રવેશ કર

૨૬ જો તું સમજાવો બાળક હોય તો વિદ્યા

ભણી અને આજ્ઞા ભણી હાંદિ કર

૨૭ જો તું યુવાન હો તો ઉદ્યમ અને જ્ઞાનચર્ય

ભણી હાંદિ કર

૨૮ જો તું વૃદ્ધ હોય તો મોત ભણી હાંદિ કરી

આજના દિવસમા પ્રવેશ કર

૨૯ જો તું સ્ત્રી હોય તો તારા પતિ પ્રત્યેની

ધર્મકરણીને સભાર,—દોષ થયા હોય તેની

સમા યાત્ર અને કુદુબ લણી દિષ્ટિ કર

૩૦ જો તુ કવિ હોય તો અમલવિત પ્રથમ અને
સભારી જઈ આજના દિવસમા પ્રવેશ કર

૩૧ જો તુ કૃપણ હોય તો,—

૩૨ જો તુ અલ્પમસ્ત હોય તો નેપોલિયન
બોનાપાર્ટને બંને ત્રિતિથી અમરણ કર

૩૩ ગર્ કાલે કોઈ કૃત્ય અપૂર્ણ રહ્યું હોય તો
પૂર્ણ જ્ઞાનો સુવિદ્યા કરી આજના દિવસ-
સમા પ્રવેશ કર

૩૪ આજે ઠેઠ કૃત્યનો આરંભ કરવા ધારતો
હો તો વિવેકથી અમય, શક્તિ અને પરિ-
ણામને વિચારી આજના દિવસમા પ્રવેશ કર

૩૫ પગ મૂતા પાપ છે, જોતા ઝેર છે, અને
માથે મરણ રહ્યું છે, જો વિચારી આજના
દિવસમા પ્રવેશ કર

- ૩ અણેર કર્મ દેવામાં આને તારે પણ હોય તો રાજપુત્ર હો તો પણ વિશ્વાચારી મા ય કરી આજના દિવસમાં પ્રવેશ કરે
- ૩૭ ભાગ્યશાળી હો તો નેના આનંદમાં બીજને ભાગ્યશાળી કરે પરંતુ દુર્ભાગ્યશાળી હો તો અન્યનું બુદ્ધ કરતા નાકાર્મ આજના દિવસમાં પ્રવેશ કરે
- ૩૮ ધર્માચાર્ય હો તો તારા અનાચાર ભણી કન્યાકાંક્ષિ કરી આજના દિવસમાં પ્રવેશ કરે
- ૩૯ અનુચર હો તો પ્રિયમાં પ્રિય એવા શરીરના નિભાવનાર તારા અધિરાજની નિમઠહવાલી ઇચ્છી આજના દિવસમાં પ્રવેશ કરે
- ૪૦ દુરાચારી હો તો આરોગ્યતા, ભય, પર- ત તો સ્થિતિ અને મુખ એને વિચારી આજના દિવસમાં પ્રવેશ કરે

- ૪૧ હું ખી હો તો આજીવિકા (આજની) જેટલી
આશા રાખી આજના દિવસમા પ્રવેશ કરજે
- ૪૨ ધર્મકરણીનો અવસ્ય વખત મેળવી આજની
વ્યવહારસિદ્ધિમા તું પ્રવેશ કરજે
- ૪૩ જ્ઞાપિ પ્રથમ પ્રવેશે અનુકૂળતા ન હોય તો
પણ રોજ જતા દિવસનું સ્વરૂપ વિચારી
આજે ગમે ત્યારે પણ તે પવિત્ર વસ્તુનું
મનન કરજે
- ૪૪ આહાર, વિહાર, નિહાર એ સખ ધીની તારી
પ્રક્રિયા તપામી આજના દિવસમા પ્રવેશ
કરજે
- ૪૫ તું ઠારીગર હો તો આજસ અને શક્તિના
ગેર ઉપયોગનો વિચાર કરી જઈ આજના
દિવસમા પ્રવેશ કરજે
- ૪૬ તું ગમે તે ધર્માર્થી હો, પરંતુ ય

વિકાએ જન્યાય સપન્ન દ્રવ્ય ઉપાજન
રીશ નહીં

૪૭ એ મૃતિ રહજ દ્યો પછી શીઘ્ર ક્રિયા
મુજા થા સમવદભક્તિમા લીન થઈ દમા-
પતા થાન

૪૮ મસાર પ્રયોજનમા જો તું તારા કિતને
અવે અમુક મમુદાયનુ અલિત કરી નાખે
હો તો અટકે

૪૯ ભુવમીને, કામીને, અનામીને ઉત્તેજન
આપતો હો તો અટકે

૫૦ ઓછામા ઓઠો પણ અર્ધ પ્રહર ધર્મ કર્મ-
વ્ય અને વિગ્રામ પત્તિમા ગ્રાહ્ય કરે

૫૧ હાથી દુકી છે, અને જલ્લજ લાખી છે,
માટે જલ્લજ દુકી કર તો મુખરૂપે હાથી
લાખી લાગશે

૫૨ સ્ત્રી, પુત્ર, કુટુંબ, લક્ષ્મી ઇત્યાદિ ણધા
મુખ તારે ઘેર હોય તો પણ એ મુખમા
ગૌણતાએ દુ ખ રહ્યું છે એમ ગણી આજના
દિવસમા પ્રવેશ કર

૫૩ પવિત્રતાનું મૂળ સદાચાર છે

૫૪ મન દોરગી ચર્ચ જનું જાળવવાને,—

૫૫ વચન શાત, મધુર, કોમળ, સત્ય અને શૌચ
બોલવાની સામાન્ય પ્રતિજ્ઞા લઈ આજના
દિવસમા પ્રવેશ કરને

૫૬ કાયા મળમૂનનું અસ્તિત્વ છે તે માટે હું
આ શુ અયોગ્ય પ્રયોજન નહીં આનંદ માનું
હું ? એમ આજે વિચારને

૫૭ તારે હાથે ઢોધની આજીવિદ આજે તૂટવાની
હોય તો,—

૫૮ આહારક્રિયામા હવે તે પ્રવેશ જ્યો મિતા-

હારી અકળ નવોત્તમ બાદશાહ ગણાયે!
 ૫૮ તે આજે ફિલ્સે તને મુવાનુ મન થાય તો
 તે વખતે હંધરબકિનપગવણુ કેં મત્ શાઅનો
 લાભ લઈ લેજે—

૫૯ હું સમજુ ન કેં જોમ થવું દુર્ધટ છે તો
 પણ અભ્યામ સવનો ઉપાય છે

૬૦ આ યુ આવતુ વૈર આજે નિમૂંજ કરાય તો
 ઉત્તમ, નહીં તો તેની તાવચેતી શખને

૬૧ તેમ નવુ વૈર વધારીય નહીં કરણુ વૈર કળી
 કેટલા ઠાગતુ સુખ ભોગવવુ છે ? એ વિચાર
 તરવનાનીઓ કરે ॥

૬૨ મહારબી હિંત્રાયુખ બ્યાપારમા આજે પડવુ
 પડતુ હોય તો અટકજે

૬૪ બહોળી લક્ષ્મી મળતા છતા આજે અન્યાયથી
 કોઈના હવ જતો હોય તો અટકજે

- ૬૫ વખત અમૃત્ય છે,—એ વાત વિચારી આજના દિવસની ૨૧૬૦૦૦ વિષળનો ઉપયોગ કરજે.
- ૬૬ વાસ્તવિક સુખ માત્ર વિરાગમા છે માટે જ જાગ મોહિનીથી આજે અભ્ય તર મોહિની વધારીશ નહીં
- ૬૭ નવરાશનો દિવસ હોય તો આગળ ઠહેલી સ્વતંત્રતા પ્રમાણે ચાલજે
- ૬૮ કોઈ પ્રકારની નિષ્પાપી ગમ્મત કિવા અન્ય કંઈ નિષ્પાપી માધન આજની આનંદનીય તાને માટે ચોધજે
- ૬૯ સુયોજક કૃત્ય કરવામા હોરાણુ હોય તો વિલગ કરવાનો આજનો દિવસ નથી, કારણુ આજ જેવો મગજદાયક દિવસ ખીજો નથી
- ૭૦ અધિકારિ હો તો પણ પ્રબલિત ભૂલીશ નહીં, કારણુ જેનુ (રાજનુ) તું હુણુ ખાય.

છે તે પણ પ્રશ્નના માનીતા નોકર છે

૭૧ મવહારિક પ્રયોજનમા પણ ઉપયોગપૂર્વક
વિવેકી રહેવાની મત્પ્રતિષ્ઠા માની આજના
દિવસમા વર્તાશે

૭૨ માયમાન યથા પદી વિગ્રેષ ગ્રાન્તિ લેશે

૭૩ આજના દિવસમા આટલી વસ્તુને બાધ ન
ગળાય તોજ વાસ્તવિક વિચમલુતા ગળાય

૧ આગેજ્યના

૨ મહત્તા

૩ પવિત્રતા

૪ કશ્ન

૭૪ જો આજે તારાથી કોઈ મજાન કામ થતુ
હોય તો તારા મન સુખનો ભોગ પણ
આપી દેશે

૭૫ કશ્ન જો નીચ ગજ (કશ્ન) છે, કશ્ન જો
યમના હાથથી નીપજે ની વસ્તુ છે, (કશ્ન)
કશ્ન જો રાક્ષસી રાક્ષસો શુક્રમી કર ઉપશ-

વનાર છે એ હોય તો આજે ઉતારજે અને
નવું કરતા અટકજે

૭૬ દિવસ સખધી કૃત્યનો ગણિત ભાગ હવે
જોઈ જા

૭૭ મવાજે મૃતિ આપી છે છતા કંઈ અયોગ્ય
થયું હોય તો પશ્ચાત્તાપ કર અને શિક્ષા લે

૭૮ કંઈ પરોપદાગ, દાન, લાભ કે અન્યનું હિત
કરીને આવ્યો હો તો આનંદ માની નિગમિ-
માની રહે

૭૯ જાણુતા અજાણુતા પણ વિપરીત થયું હોય
તો હવે તે માટે અટકજે

૮૦ વ્યવહારનો નિયમ ગળજે અને નવરાશે
સમારની નિવૃત્તિ શોધજે

૮૧ આજ જેવો ઉત્તમ દિવસ ભોગવ્યો, તેવી
તારી જીદગી ભોગવવાને માટે તું આન-
હિત થા તો જ આ

૮૨ આજ ને પહે તુ મારી દયા મનન કરે
 છે, તેજ તા, આયુષ્ય સમજી સદ્વૃત્તિમા
 હોરાજે

૮૩ સત્પુરૂષ વિદ્વરના દયા પ્રમાણે આજે એવું
 હત્ય કરજે કે રાત્રે મુખે મુલાય

૮૪ આજનો દિવસ એનેગી છે, પવિત્ર ઉ-દ્યોત-
 હત્ય થવા રૂપ છે, એમ સત્પુરૂષોએ દંધુ
 છે, માટે માન્ય કર

૮૫ જેમ બને તેમ આજના દિવસ સુબધી,
 સ્વપત્ની સબધી પણ વિવધાસક્ત એાએ
 રહેજે

૮૬ આત્મિક અને શારીરિક શક્તિની દિવ્યતાનું
 તે મૂળ છે, એ જ્ઞાનીઓનું અનુભવ સિદ્ધ
 વચન છે

૮૭ તમાકુ મુઘવા જેવું નાનું વ્યસન પણ હોય

તો આજે પૂછું કર -(૦) નવિન વ્યસન
કરતા અટક

૮૮ દેશ, ઢાળ, મિત્ર એ મધળાનો વિચાર સર્વ
મનુષ્યોએ આ પ્રભાતમા સ્વશક્તિસમાન
કવેા ઉચિત છે

૮૯ આજે ઢેઢલા મત્પુરુષોનો મમાગમ થયો,
આજે વાસ્તવિક આનંદ સ્વરૂપ શુ થયુ ?
એ ચિંતવન વિગ્ધા પુરુષો વરે છે

૯૦ આજે તુ ગમે તેવા ભયજન પશુ ઉત્તમ
કૃત્યમા તત્પર હો તો નાહિમ્મત થશ
નહી

૯૧ શુદ્ધ મચ્ચિદાનંદ કર્ણામય પરમેશ્વરની
ભક્તિ એ આજના તારા સત્કૃત્યનુ ભવન છે

૯૨ તાડ, તારા કેદુળનુ, મિત્રનુ, પુત્રનુ, પત્નિનુ,
માતા પિતાનુ, ગુરુનુ, વિદ્વાનનુ, મત્પુરુષનુ,

૨૫ વાતચિત્ત કડ નહી

૨૬ ઓઝાતે ડહુ નહી

૨૭ મુતિ કડ નહી

૨૮ ચિતવન કડ નહી

૨૯ મુગારે વાચુ નહી

૩૦ વિગેરે આદિ લઈ નહી

૩૧ આદિષ્ટ ભોજન વડ નહી

૩૨ મુગ પી દ્ર વ વાપ, નહી

૩૩ નાન મજન કર નહી

૩૪

૩૫ કામ વિચિત્રે લલિત ભાવે ચાનુ નહી

૩ વીધનો વ્યાધાત ક. નહી

૩૭ વધારે જાપાન કર નહી

૩૮ દાશ દિગ્ધી શ્રીને નિરખુ નહી

૩૯ હમીને વાત કર નહી (શ્રીમી)

- ૪૦ શૃંગારી વચ્ચ નિગળુ નહીં
 ૪૧ દપતિ મહવાચ એણુ નહીં
 ૪૨ મોહની ધ્યાનક્રમા ગુહુ નહીં
 ૪૩ એમ મહા પુરોષોએ પાળવુ હું પાળવા
 પ્રયત્ની હઉં
 ૪૪ હોડ નિદાથી ડરૂ નહીં
 ૪૫ ગત્ય ભયની ત્રાસુ નહીં
 ૪૬ અમત્ય ઉપદેશ આપુ નહી
 ૪૭ ક્રિયા સદોત્તી કરૂ નહી
 ૪૮ અહ પદ રાખુ ટે ભાખુ નહીં
 ૪૯ સુમ્યક પ્રભાતે વિશ્વ ભણી મંત્રિ ૦૩
 ૫૦ નિઝાર્યપણે વિહાર કરૂ
 ૫૧ અન્યને મોહની ઉપજાવે એવો દેખાવ
 કરૂ નહીં
 ૫૨ ધર્મોનુરક્ત દર્શનથી વિચરૂં

- ૫૩ મર્વ પ્રાણીમા નમભાવ ગાખુ
 ૫૪ કોધી વચન ભાખુ નહીં
 ૫૫ પાપી વચન ભાખુ નહીં
 ૫૬ અસમ્ય આના ભાખુ હીં
 ૫૭ અપચ્ચ પ્રતિજ્ઞા આપુ નહીં
 ૫૮ સદિ સૌહ્યમા મોહ રાખુ નહીં
 ૫૯ કુખ દુ ખપર મમભાવ ઠડ
 ૬૦ રાત્રિ સોજન ઠડ નહીં
 ૬૧ જેમાથી નિશો તે રેખુ નહીં
 ૬૨ પ્રાણીને દુ ખ થાય એવુ મૃયા ભાખુ નહીં
 ૬૩ નતિયિનુ મન્માન રૂ
 ૬૪ પરમાત્માની ભક્તિ ઠરૂ,
 ૬૫ પ્રત્યેક સ્વયંબુધને ભગવાન માનુ
 ૬૬ તેને દિન પ્રતિ પૂજુ
 ૬૭ વિદ્વાનોને સન્માન આપુ

૬૮ વિદ્વાનેથી માયા કરે નહીં
 ૬૯ માયાવિને વિદ્વાન કરુ નહીં
 ૭૦ કેઈ દર્યાને નિન્દુ નહીં
 ૭૧ એક પક્ષી મતભેદ બાધુ નહિ
 ૭૨ અજ્ઞાન પક્ષને આરાધુ નહીં

૭૩

૭૪ આત્મપ્રશામા ઈચ્છુ નહીં
 ૭૫ પ્રમાદ કેઈ કૃત્યમા કરે નહીં
 ૭૬ માસાદિક આહાર કરે નહીં
 ૭૭ તૃષ્ણાને સમાધુ
 ૭૮ તાપથી સુકત થવુ એ મનોજ્ઞતા માત્ર -
 ૭૯ તે મનોગ્ય પાર પાડવા પગાયણુ થવુ
 ૮૦ યોગવડે હૃદયને શુદ્ધ કરવુ
 ૮૧ અસત્ય પ્રમાણથી વાત પૂર્તિ કરે નહીં -
 ૮૨ અસભવિત કંઈપના કરે નહીં

- ૮૩ લોહ અહિત પ્રણીત હો નહીં
 ૮૪ પાનીની નિંદા મો નહીં
 ૮૫ વૈરીના શુભની પત્તુ સ્તુતિ કરે
 ૮૬ વૈરભાવ ઝાઝી ગણુ નહીં
 ૮૭ માતા પિતાને મુક્ત વારે ચઢાવુ
 ૮૮ હી વારે તેમને બદલે આપુ
 ૮૯ તેમની મિથ્યા આજ્ઞા માનુ નહીં
 ૯૦ અવઝીમા સમભાવથી વળુ
 ૯૧
 ૯૨ ઉતાવળો થાનુ નહીં
 ૯૩ ભેસભેર ચાલુ નહીં
 ૯૪ મરોઝી ચાલુ નહીં
 ૯૫ ઉઠ્ઠાવ અભિમાન કરે નહીં
 ૯૬ વસનુ અભિમાન કરે નહીં
 ૯૭ વધારે વાળ રાખુ નહીં

- ૯૮ ચપોચપ વસ્ત્ર સજી નહીં
 ૯૯ અપવિત્ર વસ્ત્ર પહેરૂં નહીં
 ૧૦૦ ઊંનતા વસ્ત્ર પહેગ્વા પ્રયત્ન કરૂં
 ૧૦૧ રેશમી વસ્ત્રનો ત્યાગ કરૂં
 ૧૦૨ શાત ચાલથી ચાલુ
 ૧૦૩ ખોટો ભપકો કરૂં નહીં
 ૧૦૪ ઉપદેશકને દેખથી ભેઉ નહીં
 ૧૦૫ દેષ માત્રનો ત્યાગ કરૂં
 ૧૦૬ રાગ દૃષ્ટિથી એઠે વસ્તુ આરાધુ નહીં.
 ૧૦૭ વૈરીના સત્ય વચનને માન આપુ,
 ૧૦૮
 ૧૦૯
 ૧૧૦
 ૧૧૧
 ૧૧૨

૧૧૩

૧૧૪

૧૧૫

૧૧૬

૧૧૭

૧૧૮

૧૧૯

૧૨૦

૧૨૧ અજગલ પાળી પીડ નહીં

૧૨૨ પાપી જળે નહાઉ નહીં

૧૨૩ વધારે જગ દોશુ નહીં

૧૨૪ વનસ્પતિને દુખ આપુ નહીં

૧૨૫ અસ્વચ્છતા શત્રુ નહીં

૧૨૬ પોહોરનુ સંધેનુ ભોજન ઠર નહીં

૧૨૭ રસેન્દ્રિયની વૃદ્ધિ ઠર નહીં

- ૧૨૮ ગેગ વગર ઔપધનુ મેવન ઠડ નહીં
 ૧૨૯ વિપનુ ઔપધ ખાઉ નહીં
 ૧૩૦ ખોટી ઉદ્ધાગતા મેવુ નહીં
 ૧૩૧ કૃપણુ થાઉ નહીં
 ૧૩૨ આજીવિડા સિવાય કે. ડિ. મા માયા કડ નહીં
 ૧૩૩ આજીવિડા માટે ધર્મ જોણુ નહીં
 ૧૩૪ વખતનો અનુપયોગ કડ નહીં
 ૧૩૫ નિયમ વગર કૃત મેવુ નહીં
 ૧૩૬ પ્રતિજ્ઞા વ્રત તોડુ નહીં
 ૧૩૭ સત્ય વસ્તુનુ ખ ડન કડ નહીં
 ૧૩૮ તત્વજ્ઞાનમા શકિત થાઉ નહીં
 ૧૩૯ તત્વ આગધતા લોક નિમ્મણી કડ નહીં
 ૧૪૦ તત્વ આપતા માયા કડ નહીં
 ૧૪૧ ન્વાર્થને ધર્મ લાણુ નહીં
 ૧૪૨ ચારે વગાને મ ડન કડ

- ૧૪૩ ધમ વડે સ્વાર્થ પેદા કરે નહીં
 ૧૪૪ ધમ વડે અર્થ પેદા કરે
 ૧૪૫ જડતા જોડને આકોશ પામુ નહીં-
 ૧૪૬ જોડની -મૂનિ માણુ નહીં
 ૧૪૭ મિથ્યાત્વને વિનય ન કરે
 ૧૪૮ અસત્યને સત્ય કરું નહીં
 ૧૪૯ નૃગાને ઉત્તેજન આપુ નહીં
 ૧૫૦ હિસાવડે સ્વાર્થ ચાહુ નહીં
 ૧૫૧ મદિનો જોડ વધારે નહીં
 ૧૫૨ જોડી મોહિની પેદા કરે નહીં
 ૧૫૩ વિદ્યા વિના મૂર્ખ રહુ નહીં
 ૧૫૪ વિનયને આરાધી રહુ
 ૧૫૫ માયા વિનયનો ત્યાગ કરે
 ૧૫૬ અદત્તા દાન લઉં નહીં
 ૧૫૭ જ્વેશ કરે નહીં

- ૧૫૮ દસા અનીતિ લઉ નહી
 ૧૫૯ દુખી કરીને ધન લઉ નહી
 ૧૬૦ ખોટો તોલ તોલુ નહી
 ૧૬૧ ખોટી સાક્ષી પૂડ નહી
 ૧૬૨ ખોટા સોજન ખાઉ નહી
 ૧૬૩ હાથી દરૂ નહી
 ૧૬૪ સમભાવથી મૃત્યુને ભેડ
 ૧૬૫ મોતથી હથ માનવો
 ૧૬૬ ડોઈના મોતથી હસવુ નહી
 ૧૬૭ વિઠેલી દુહયને કરતો ભેડ
 ૧૬૮ વિધાનુ અભિમાન કરૂ નહી
 ૧૬૯ શુરનો શુર બનુ નહી
 ૧૭૦ અપૂજ્ય આચાર્યને પૂજુ નહી
 ૧૭૧ ખોટુ અપમાન તેને આપુ નહી

- ૧૭૨ અકરતીય વ્યાપાર હરે નહીં
 ૧૭૩ ગુણ વગરનું વક્રત્વ સેવુ નહીં
 ૧૭૪ તત્વજ્ઞ તપ અનનિક્ક હર નહીં
 ૧૭૫ શાસ્ત્ર વાચુ
 ૧૭૬ પોતાના મિથ્યા તર્કને ઉત્તેજન આપુ નહીં
 ૧૭૭ સવ પ્રકારની ક્ષમાને ચાહુ
 ૧૭૮ મતોષની પ્રયાચના કર
 ૧૭૯ આત્મબલિત્ત કર
 ૧૮૦ સામાન્ય ભક્તિ કર
 ૧૮૧ અનુપાશક થાઉ
 ૧૮૨ નિન્હિમાની થાઉ
 ૧૮૩ મનુષ્ય ભવિનો ભેદ ન ગણુ
 ૧૮૪ જડની દયા ખાઉ
 ૧૮૫ વિશેષથી નયન ઠડા કર
 ૧૮૬ સામાન્યથી મિત્ર ભાવ રાખુ

૧૮૭ પ્રત્યેક વસ્તુનો નિયમ કંડ

૧૮૮ સાદા પોશાકને ચાહું

૧૮૯ મધુરી વાણી ભાષુ

૧૯૦ મનો વીરત્વની વૃદ્ધિ કરૂં

૧૯૧ પ્રત્યેક પરિસહ મહન કરૂં

૧૯૨ આત્માને પરમેશ્વર માનુ

૧૯૩ પુત્રને સારે રમ્તે ચડાવુ (પિતા ઇચ્છા
કરે છે)

૧૯૪ ખોટા લાડ લડાવુ નહીં

૧૯૫ મલીન રાષુ નહીં

૧૯૬ અવળી વાતથી સ્તુતિ કરૂં નહીં

૧૯૭ મોહિની ભાવે નિરખુ નહીં

૧૯૮ પુત્રીનુ વેશવાળુ યોગ્ય ગુણે કરૂં

૧૯૯ સમવય જોઉં

૨૦૦ મમ ગુણુ જોઉં

- ૨૦૧ તાં । નિદ્રાત જુદે તેમ સમાર બ્યવહાર
 ન થવાયુ
- ૨૦૨ પ્રત્યેકને વાતમન્યતા ઉપદેશુ
- ૨૦૩ તત્વથી ઠટાણુ નહીં
- ૨૦૪ વિધવા હડ તારા ધર્મને અગીકૃત કરે
- ૨૦૫ સુવારી નાજ મણુ નહીં
- ૨૦૬ ધર્મકથા કરે
- ૨૦૭ નવની રુ નહીં
- ૨૦૮ તુચ્છ વિચારપત્ર જડ નહીં
- ૨૦૯ સુખની અદેખાઇ કરે નહીં
- ૨૧૦ મસારને અનિત્ય માનુ
- ૨૧૧ શુદ્ધ પ્રહાસ્યયનુ નેવન કરે
- ૨૧૨ પરધેર જડ નહીં
- ૨૧૩ ઢેઠ પુત્ર સાથે વાત કરે નહીં
- ૨૧૪ ચત્વળતાથી ચાલુ નહીં

- ૨૧૫ તાળી દઈ વાત કંડે નહીં
- ૨૧૬ પુરૂષ લક્ષણ રાખુ નહીં
- ૨૧૭ કોઈના કહ્યાથી રોષ આણુ નહીં
- ૨૧૮ ત્રિહૃત્થી ખેદ માનુ નહીં
- ૨૧૯ મોહદૃષ્ટિથી વસ્તુ નિરખુ નહીં
- ૨૨૦ હૃદયથી ખીભુ રૂપ રાખુ નહીં
- ૨૨૧ સેવ્યની શુદ્ધ ભક્તિ કંડે
- ૨૨૨ નીતિથી ચાહુ
- ૨૨૩ તારી આજ્ઞા તોડુ નહીં
- ૨૨૪ અવિનય કંડે નહીં
- ૨૨૫ ગળ્યા વિના દુધ પીઈ નહીં
- ૨૨૬ તે ત્યાગ કરાવેલી વસ્તુ ઉપયોગમાં લઈ નહીં
- ૨૨૭ પાપથી જય કરી આનંદ માનુ નહીં
- ૨૨૮ ગાયનમાં વધારે અનુરક્ત થઈ નહીં
- ૨૨૯ નિયમ તોડે તે વસ્તુ ખાઈ નહીં

- ૨૩૦ ગૃહ મૌહર્ષની વૃદ્ધિ છેડે
 ૨૩૧ સારા સ્થાનની છ છા ન છેડે
 ૨૩૨ અગુદ્ધ આધાર જળ ન લઉં (મુનિવ્રતાવ)
 ૨૩૩ લોચન છેડે (કેશ)
 ૨૩૪ પરિમલ પ્રત્યેક પ્રકારે મહન છેડે
 ૨૩૫ તત્ત્વજ્ઞાનનો અભ્યાસ છેડે
 ૨૩૬ કદમૂળનું બદાણુ ન છેડે
 ૨૩૭ કોઈ વસ્તુ જોઈ રાત્રી નહીં
 ૨૩૮ આણ્વિકા માટે ઉપરેચક થઈ નહીં
 ૨૩૯ તારા નિષમો તોડુ નહીં
 ૨૪૦ શ્રુત જ્ઞાનની વૃદ્ધિ છેડે
 ૨૪૧ તારા નિષમનું મહન છેડે
 ૨૪૨ રસ ગારવ થઈ નહીં
 ૨૪૩ કસાપ ધાતુ નહીં
 ૨૪૪ બધન રાત્રી નહીં

૨૪૫ અગ્રહાયર્થ મેલુ નહીં

૨૪૬ આત્મ પરાત્મ સમાન માનુ

૨૪૭ લીધો ત્યાગ ત્યાગુ નહીં

૨૪૮ મૃપા ઈં ભાપણુ ઠડ નહીં

૨૪૯ ઠોઠ પાપ મેલુ નહીં

૨૫૦ અબધ પાપ ક્ષમાવુ

૨૫૧ ક્ષમાવવામા માન ગણુ નહીં

(મુનિ સામાન્ય)

૨૫૨ શુકના ઉપદેશને તોડુ નહીં

૨૫૩ શુકનો અવિનય ઠડ નહીં

૨૫૪ શુકને આમને બેમુ નહીં

૨૫૫ ઠોઠ પ્રકાગ્ની તેથી મહત્તા ભોગવુ નહીં

૨૫૬ તેથી શુકલ હૃદયે તત્વજ્ઞાનની વૃદ્ધિ ઠડ

૨૫૭ મનને સ્થિતિ આપક ગણુ

૨૫૮ વચનને રામબાણુ રાણુ

- ૨૮૮ પિતૃન થઈ નહીં
 ૨૮૯ અસત્યથી રાત્રુ નહીં (૨)
 ૨૯૦ ખડખડ હસુ નહીં (ત્રી)
 ૨૯૧ ઘરણુ વિના હસુ નહીં
 ૨૯૨ કોઈ વેળા હસુ નહીં
 ૨૯૩ મનના આનંદ કરતા આત્માનંદને ચાહું-
 ૨૯૪ સવને ઘણાતથ્ય માન આપુ (ગૃહસ્થ)
 ૨૯૫ મિથિતિનો ગર્વ કરૂ નહીં
 ૨૯૬ સ્થિતિનો ખેઠ કરૂ નહીં
 ૨૯૭ ખોટો ઉદ્યમ કરૂ નહીં
 ૨૯૮
 ૨૯૯ ખોટી સલાહ આપુ નહીં
 ૩૦૦ પાપી સલાહ આપુ નહીં
 ૩૦૧ ન્યાય વિરુદ્ધ દૃત્ય કરૂ નહીં
 ૩૦૨ ખોટી આશા કોઈને આપુ નહીં

- ૩૦૩ અસત્ય વચન આપુ નહીં
 ૩૦૪ મત્ય વચન ભગ કરે નહીં,
 ૩૦૫ પાત્ર સમિતિને ધારણુ કરે
 ૩૦૬ અવિનયથી ભેસુ નહીં
 ૩૦૭ ખોટા મહાજમા મુઠ નહીં
 ૩૦૮ વેરયા સામી દિદિ કરે નહીં
 ૩૦૯ એના વચન અવણુ કરે નહીં
 ૩૧૦ વાણત્ર સાભણુ નહીં
 ૩૧૧ વિવાહ વિધિ પૂણુ નહીં
 ૩૧૨ એને વખાણુ નહીં
 ૩૧૩ મનોગમ્યમા મોહ માણુ નહીં
 ૩૧૪ ક્રમાં ધર્મી કરે નહીં
 ૩૧૫ અર્થે કોઈની આજીવિકા તોડુ નહીં-
 ૩૧૬ વધ જાધનની શિક્ષા કરે નહીં
 ૩૧૭ ભય વાત્સલ્યથી રાખ્ય ચક્રા

- ૩૧૮ નિયમ વગર વિહાર કરે નહીં
 ૩૧૯ વિષયની સ્મૃતિએ ધ્યાન ધર્યાં વિના રહે
 નહીં
 ૩૨૦ વિષયની વિસ્મૃતિજ કરે
 ૩૨૧ સર્વ પ્રકારની નીતિ ગીજી
 ૩૨૨ ભય ભાપા ભાજી નહીં,
 ૩૨૩ અપશબ્દ બોલુ નહીં
 ૩૨૪ ક્રોધને ગીજીડાણુ નહીં
 ૩૨૫ અસત્ય મર્મ ભાપા ભાજી નહીં
 ૩૨૬ હીષેયો નિયમ કષ્ટોપક્રમણી રીતે તોડે
 નહીં
 ૩૨૭ પુઠ ચોર્ય કરે નહીં
 ૩૨૮ અતિથિનો તિરસ્કાર કરે નહીં
 ૩૨૯ ગુપ્ત વાત પ્રસિદ્ધ કરે નહીં
 ૩૩૦ પ્રસિદ્ધ કરવા ચોગ્ય ગુપ્ત રાજી નહીં

- ૩૩૧ વિના ઉપયોગે દ્રવ્ય રજુ નહીં
 ૩૩૨ અયોગ્ય ઠરાવ ઠરાવુ નહીં
 ૩૩૩ વધાએ વ્યાજ લઉં નહીં
 ૩૩૪ હિસાબમા ભૂલાવુ નહીં
 ૩૩૫ સ્થુલ હિસાથી આજીવિકા ચલાવુ નહીં
 ૩૩૬ દ્રવ્યનો ખોટો ઉપયોગ કડ નહીં
 ૩૩૭ નાસ્તિઠતાનો ઉપદેશ આપુ નહીં
 ૩૩૮ વયમા પરણુ નહીં
 ૩૩૯ વય પછી પરણુ નહીં
 ૩૪૦ વય પછી સ્ત્રી ભોગવુ નહીં
 ૩૪૧ વયમા સ્ત્રી ભોગવુ નહીં
 ૩૪૨ કુમાર પત્નિને ભોલાવુ નહીં
 ૩૪૩ પરણીય પર અભાવ લાવુ નહીં
 ૩૪૪ વૈરાગ્યથી અભાવ ગણુ નહીં
 ૩૪૫ કડવુ વચન કહુ નહીં

- ૩૪૬ હાથ ઉપાસુ નહીં
 ૩૪૭ અયો ૨ સ્પર્શ કંઠ નહીં
 ૩૪૮ બાર ત્રિમ સ્પર્શ કંઠ નહીં
 ૩૪૯ અયોગ્ય હરકો આપુ નહીં
 ૩૫૦ રજ્જ્વતમા ભોગવુ નહીં
 ૩૫૧ મનુદાનમા અજાવ આપુ નહીં
 ૩૫૨ નૃમા ભક્તિ એવુ નહીં
 ૩૫૩ સર્વપર એ નિયમ ન્યાય ભાર કંઠ
 ૩૫૪ નિયમમા ખોટી ફતીલથી છંદુ નહીં
 ૩૫૫ ખોટી રીતે ચાપુ નહીં
 ૩૫૬ રીવસે ભોમ ભોમવુ નહીં
 ૩૫૭ દીવને સ્પર્શ કંઠ નહીં
 ૩૫૮ અવભાષાએ જોણવુ નહીં
 ૩૫૯ કોઈનુ મત ભગવુ નહીં
 ૩૬૦ બોલે મ્યજે જાટકુ નહીં

- ૩૭૬ પતિપર દાખ રાખુ નહીં
 ૩૭૭ તુચ્છ સભોગ ભોગવવો નહીં
 ૩૭૮ ખેઠા ભોગ ભોગવવો નહીં
 ૩૭૯ સાયકાળે ભોગ ભોગવવો નહીં
 ૩૮૦ સાયકાળે જમવું નહીં
 ૩૮૧ અલોહયે ભોગ ભોગવવો નહીં
 ૩૮૨ ઉંઘમાંથી ઉઠી ભોગ ભોગવવો નહીં
 ૩૮૩ ઉંઘમાંથી ઉઠી જમવું નહીં
 ૩૮૪ શૌચ ક્રિયા પહેલાં કંઈ ક્રિયા કરવી નહીં
 ૩૮૫ ક્રિયાની કંઈ જરૂર નથી (પરમહંસ)
 ૩૮૬ ધ્યાન વિના ચોકાતે રહું નહીં
 ૩૮૭ લપુચામાં તુચ્છ થાઉં નહીં
 ૩૮૮ નીર્ધ શકામાં વખત લગાડું નહીં
 ૩૮૯ રૂઠું રૂઠુના શરીર ધર્મ માયવું
 ૩૯૦ આત્માનીજ માત્ર ધર્મ કરેલી સાચવું -

- ૩૬૧ અયોગ્ય માર જાધન કરૂં નહીં
 ૩૬૨ આત્મ સ્વતત્રા ખોલૂં નહીં
 ૩૬૩ જાધનમા પડયા પહેલા વિચાર કરૂં
 ૩૬૪ પૂર્વિત્ત લોગ મલાડ નહીં
 ૩૬૫ અયોગ્ય વિદ્યા સાધુ નહીં
 ૩૬૬ ખોધુ પાણુ નહીં
 ૩૬૭ વણુ જાપની વસ્તુ લઉં નહીં
 ૩૬૮ નહાઉં નહીં
 ૩૬૯ દાતણુ કરૂં નહીં
 ૪૦૦ સમાજ સુખ ચાહુ નહીં
 ૪૦૧ નીતિ વિના સસાર લોગવુ નહીં
 ૪૦૨ પ્રસિદ્ધ રીતે કુટિલતાથી લોગ વણુવુ નહીં
 ૪૦૩ વિરહ અન્ય સુધુ નહીં
 ૪૦૪ અયોગ્ય ઉપમા આપુ નહીં
 ૪૦૫ સ્વાર્થ માટે ક્રોધ કરૂં નહીં

- ૪૦૬ વાદ યશ પ્રાપ્ત કરે નહીં
 ૪૦૭ અપવાદથી જોઈ કરે નહીં
 ૪૦૮ ધર્મદ્રવ્યનો ઉપયોગ કરી શકે નહીં
 ૪૦૯ જ્ઞાનથી જે ધર્મમાં ભરે
 ૪૧૦ મન મન પશ્ચિમમાં કરે (પરમહંસ)
 ૪૧૧ તાગે ત્રોષણા મારે ધર્મ વિસારે નહીં
 ૪૧૨ ન્વમાનદ જે કરે નહીં
 ૪૧૩ આશ્ચર્યક વિદ્યા સેવે નહીં
 ૪૧૪ તપને સેવે નહીં
 ૪૧૫ જે વખતથી વધારે જમુ નહીં
 ૪૧૬ મી ભેજો જમુ નહીં
 ૪૧૭ ડોળ માથે જમુ નહીં,
 ૪૧૮ પરસ્પર ક્ષમા આપુ નહીં, લડે નહીં
 ૪૧૯ વધારે જોઈ પ ય માધન કરે નહીં
 ૪૨૦ નિગમીના વચનોને પૂજ્ય ભાવે માન આપે

- ૪૦૧ નિગાળી ચન્થો વાયુ
 ૪૦૨ તત્ત્વનેજ અહીં ૩૩
 ૪૦૩ નિર્મોલ્ય અધ્યયન કરે નહીં
 ૪૦૪ વિચારશક્તિને ખીલવુ
 ૪૦૫ જ્ઞાન વિના તારો ધર્મ અગિયુજ ૩૩ નહીં
 ૪૦૬ એકાતવાદ લઉં નહીં
 ૪૦૭ નિગાળી અધ્યયનો મુખે કરે
 ૪૦૮ ધર્મકથા શ્રવણુ ૩૩
 ૪૦૯ નિયમિત ઈર્ષ્ય મુકુ નહીં
 ૪૧૦ અપનાય શિક્ષા તોડુ નહીં,
 ૪૧૧ ચાચખની હામી કરે નહીં
 ૪૧૨ સત્પાત્રે દાન આપુ
 ૪૧૩ ફીનની દયા ખાઉં
 ૪૧૪ દુ ખીની હામી ૩૩ નહીં
 ૪૧૫ સમાપના વગર શયન કરે નહીં

- ૪૩૬ આગમને ઉત્તરન આપુ નહીં
 ૪૩૭ મુદિદમ વિદ્વ ડર્મ ૪૩ નહીં
 ૪૩૮ સ્ત્રી સમ્યાગે ત્યાગ કરે
 ૪૩૯ નિહતિ નાવન એ વિના સધણુ ત્યાગુ હા
 ૪૪૦ મમ લેખ ૪૩ નહીં
 ૪૪૧ પર દુષ્ટે જાહે
 ૪૪૨ અપરાધી પન પાતુ રામા કરે
 ૪૪૩ અયોગ્ય લેખ લખુ નહીં
 ૪૪૪ આમુપ્રસનો વિનય જાણુ
 ૪૪૫ ધર્મ કર્તવ્યના દ્રવ્ય આપના માયા ન કરે
 ૪૪૬ નમ્ર વીરત્વથી વલ્લ જોણુ
 ૪૪૭ પ મહમની લાગી કરે નહીં
 ૪૪૮ આદર્શ જોડે નહીં
 ૪૪૯ આદર્શમા જોડે હમુ નહીં
 ૪૫૦ પ્રવાહી પદાયમા મોહુ જોડે નહીં

- ૪૫૧ બ્રી પડાવુ નહીં
 ૪૫૨ અયોગ્ય હમી પડાવુ નહીં
 ૪૫૩ અધિહાસીનો ગેર ઉપયોગ હૅ નહીં
 ૪૫૪ ખોટી હા કહે નહીં
 ૪૫૫ હલેગને ઉતેજન આપુ નહીં
 ૪૫૬ નિહા કહે નહીં
 ૪૫૭ જ્ઞાન નિયમ ચુકુ નહીં
 ૪૫૮ દિનચયાનો ગેર ઉપયોગ કહે નહીં
 ૪૫૯ ઉત્તમ શક્તિને સાધ્ય હૅ
 ૪૬૦ શક્તિ વગરનુ કૃત્ય કહે નહીં
 ૪૬૧ દેશ લાગાદિને ઓળખુ
 ૪૬૨ કૃત્યનુ પરિણામ જોઈ
 ૪૬૩ ઠેાધનો ઉપકાર ઓળખુ નહીં
 ૪૬૪ મિથ્યા સ્તુતિ હૅ નહીં
 ૪૬૫ ખોટા દેવ સ્થાપુ નહીં.

- ૪   િપત ધમ ચવાતુ નહીં
 ૪૭   હિ ન્વભાવને અધર્મ કુ નહીં
 ૪૮   મવ શ્રેષ્ઠ તત્ત્વ લોચનદાયક માતુ
 ૪૯   માનતા માતુ નહીં
 ૫૦   અથો ય પૂજન ઠક નહીં
 ૫૧   ત્ર ગીતજ જગતી નહાતુ નહીં
 ૫૨   દિવને તપુ વખત નહાતુ નહીં
 ૫૩   માનની અભિવાધા ગણુ નહીં
 ૫૪   આલાપાદિ સેષુ નહીં
 ૫૫   બીજા પાસે વાત કે નહીં
 ૫૬   હુકુ લક્ષ રાખુ નહીં
 ૫૭   ઉમાર મેષુ નહીં
 ૫૮   રોડાદિ રમનો ઉપયોગ ઠક નહીં
 ૫૯   શાત રસને નિહુ નહીં
 ૬૦   સત્ક્રમમા આઠા આવુ નહીં

- ૪૮૧ પાઠો પાઠવા પ્રયત્ન કરે નહીં
 ૪૮૨ મિથ્યા હો લહુ નહીં
 ૪૮૩ અવાચકને દુ ખ આપુ નહીં
 ૪૮૪ ખોડીલાની મુખ શાંતિ વધાડ
 ૪૮૫ નીતિશાસ્ત્રને માન આપુ
 ૪૮૬ હિંસક ધર્મને વળગુ નહીં
 ૪૮૭ અનાચારી ધર્મને વળગુ નહીં
 ૪૮૮ મિથ્યાવાદીને વળગુ નહીં.
 ૪૮૯ શૂઘારી ધર્મને વળગુ નહી
 ૪૯૦ અજ્ઞાન ધર્મને વળગુ નહીં
 ૪૯૧ ઢેવળ પ્રહારને વળગુ નહીં
 ૪૯૨ ઢેવળ ઉપામના સેવુ નહીં
 ૪૯૩ નિયતવાદ સેવુ નહીં
 ૪૯૪ ભાવે સદિ અનાદિ અનંત હુ નહીં
 ૪૯૫ દ્રવ્યે સદિ આદિ અંત કહુ નહીં

- ૪૯ પુત્રાચને નિદુ નહીં
 ૪૯૭ નિષ્પાપીને ચ રાજાથી છત્રુ નહીં
 ૪૯૮ ગૌરનો ભડનો કંઠ નહીં
 ૪૯૯ અયોધ્ય વચને જોડતુ નહીં
 ૫૦૦ આશુવિ । અર્થે નાટક કંઠ નહીં
 ૫૦૧ મા મેનથી જ્યેમતે શુ નહીં
 ૫૦૨ પુત્ર સ્નેહીએને ત્યા આહાર લેવા નહીં
 ૫૦૩ તત્ત્વધર્મ નિકકપર પાત્ર રોધરવો નહીં
 ૫૦૪ મીરજ મુકરી નહીં
 ૫૦૫ ચરિત્રને અદ્ભુત કરતુ
 ૫૦૬ વિજય પ્રીતિ યથા ગુણપરી પ્રાપ્ત કરવાં
 ૫૦૭ કોપનો ધરમસાર તોડવો નહીં
 ૫૦૮ અતરાય નાખરી નહીં
 ૫૦૯ શુકલ ધર્મ ખડવો નહીં
 ૫૧૦ નિષ્ક્રમ શીલ આરાધનું

- ૫૧૧ ત્વરિત ભાષા બોલવી નહીં
 ૫૧૨ પાપે અથ ચુલુ નહીં
 ૫૧૩ ક્ષોભ સમય મૌન રહુ
 ૫૧૪ વિષય અમય મૌન રહુ
 ૫૧૫ દ્વેષ સમય મૌન રહુ
 ૫૧૬ જલ પીતા મૌન રહુ
 ૫૧૭ જમતા મૌન રહુ,
 ૫૧૮ પશુપદ્ધતિ જળપાન કડે નહીં
 ૫૧૯ કુદકો ભાગી જળમા વડુ નહીં
 ૫૨૦ અમશાને વસ્તુ માત્ર ચાખુ નહીં
 ૫૨૧ ઉધુ ગયન ઢરે નહીં
 ૫૨૨ જે પુરૂષે સાથે ચુલુ નહીં
 ૫૨૩ જે સ્ત્રીયે સાથે ચુલુ નહીં
 ૫૨૪ શાસ્ત્રની અચાતના ઢરે નહીં
 ૫૨૫ ગુરુઆદિની તેમજ

- ૫૦ સ્વાર્થ યોગ તથ નાધુ નહીં
 ૫૦૭ દેશાનન ઠરે
 ૫૦૮ દેશાનન ઠઠ નહીં
 ૫૦૯ ચોમાસુ ચિરતા ઠરે
 ૫૧૦ મલામા પાન ખાઉં નહીં
 ૫૧૧ અગ્ની સાથે મર્યાના મિરાય રૂરે નહીં
 ૫૧૨ ભૂવની વિન્મૃતિ ઢરેલી નહીં
 ૫૧૩ કબજાવ મોનીની દુમને ભેમવુ નહીં
 ૫૧૪ દારીગરને ત્યાં (ગુરુત્વ) જવુ નહીં
 ૫૧૫ તમાકુ મેવરી નહીં
 ૫૧૬ મોપાગી બે વખત ખારી
 ૫૧૭ ગોળકુપમા નહાવા પડુ નહીં
 ૫૧૮ નિરાશ્રિતને આશ્રય આપુ
 ૫૧૯ સમય વિના વ્યવહાર બોવવો નહીં
 ૫૨૦ પુત્ર લગ્ન ઢરે

- ૫૪૧ પુત્રિ લગ્ન કરે
 ૫૪૨ પુનર્વસુ કરે નહીં
 ૫૪૩ પુત્રિને ભણાવ્યા વગર રહુ નહીં
 ૫૪૪ શ્રી વિદ્યાશાળી શોધુ, કરે
 ૫૪૫ તેઓને ધર્મ પાઠ ગીળડાવુ
 ૫૪૬ પ્રત્યેક ગૃહે શાંતિ વિરામ રાખવા
 ૫૪૭ ઉપદેશકને સન્માન આપુ
 ૫૪૮ અનંત શુભ વર્મચી ભરેલી ચંદ્રિ છે એમ
 માનુ
 ૫૪૯ ડોડ ઠાળે તત્ત્વ વડે કૃત્રી દુનિયામાંથી દુ ખ
 જશે એમ માનુ
 ૫૫૦ દુ ખ અને ખેદ એ બ્રમણા છે
 ૫૫૧ માણસ ચાહે તે કૃત્રી શરે
 ૫૫૨ ગૂર, વીર, બુદ્ધિ નો સુખદ ઉપયોગ કરે
 ૫૫૩ ડોડ ઠાળે મને દુ ખી માનુ નહીં

- ૫૫૪ મહિના ૮ જ પ્રનાશન કરે
 ૫૫૫ ૧૪ માધ્ય મનોરથ ધારણ કરે
 ૫૫૬ પ્રત્યેક તત્વજ્ઞાનીએને પરમેશ્વર માનુ
 ૫૫૭ પ્રત્યેકનું ગુણ તત્વ અદ્વલ કરે
 ૫૫૮ પ્રત્યેકના ગુણને પ્રકૃતિવ કરે
 ૫૫૯ કુદુબને સ્વર્ગ બનાવુ
 ૫૦ મહિને સ્વર્ગ બનાવુ તો કુદુબને મોક્ષ
 બનાવુ
 ૫૧ તત્વાર્થે હિને સુખી કરતા હું સ્વાર્થે
 અર્પું
 ૫૬૦ મહિના પ્રત્યેક (-) ગુણની વૃદ્ધિ કરે
 ૫૬૩ મહિના દાખલ થતા સુધી પાપ પુણ્ય છે
 એમ માનુ
 ૫૪ એ સિદ્ધાંત તત્વ ધર્મનો છે, નાસ્તિકતાનો
 નથી એમ માનુ

- ૫૬૫ હૃદય શોઙ્ગિત કરે નહીં
 ૫૬૬ વાત્સલ્યતાથી વેગીને પણ વશ કરે,
 ૫૬૭ તુ જે કરે છે તેમા અસહ્ય ન માનુ -
 ૫૬૮ શઠા ન કરે, ઉથાપુ નહીં, મહન કરે -
 ૫૬૯ રાજા છતા પ્રજાને સાચે રખે ચડાવુ
 ૫૭૦ પાપીને અપમાન આપુ
 ૫૭૧ ન્યાયને ચાહુ, વર્તુ
 ૫૭૨ શુભનિધિને માન આપુ
 ૫૭૩ તારો રસ્તો સર્વ પ્રજાને માન્ય રાખુ -
 ૫૭૪ ધર્માલય સ્થાપુ
 ૫૭૫ વિદ્યાલય સ્થાપુ,
 ૫૭૬ નગર સ્વચ્છ રાખુ
 ૫૭૭ વધારે ઠર નાખુ નહીં
 ૫૭૮ પ્રજાપર વાત્સલ્યતા ધરાવુ
 ૫૭૯ ઠોઠ વ્યભન સેવુ નહીં

૫૦૦ ૧ સ્ત્રી ૫ ૩ નર્દી

૫૦૧ નરનાના યોગનિક અભાવે લીછ ૫
તે અપરાધ

૫૦૨ જો ( ) ૧૦ નરનાવે જેડ

૫૦૩ જેડ નરના નાખુ

૫૦૪ જગત ક્રિયા નહુ ફડ

૫૦૫ જાત ક્રિયા નેત્રા માટે

૫૦૬ કપાને પાડુ લાગુ

૫૦૭ પ્રમૂયા નેત્રુ નર્દી

૫૦૮ પ્રમ આના મુરમી જેડ માત્રુ હડ

૫૦૯ ન ગતિ પ્રમનેર એવીશ

૫૧૦ નિદાન માનીશ, પ્રાણીત ક્રીશ

૫૧૧ પ્રમ મન માચોને નુમાન ફડશ

૫૧૨ નાન વિના મવગી ચા રાચો ત્યાગુ હડ

૫૧૩ નિશ્ચયાગી ચાગના નેત્રુ હડ

- ૫૬૪ ચતુર્માસે પ્રવાસ કરે નહીં
 ૫૬૫ જેની તે ના કરી તે માટે શોધુ કે ઠારણ
 માણુ નહીં
 ૫૬૬ દેહધાન કરે નહીં
 ૫૬૭ વ્યાયામાદિ મેરીજ
 ૫૬૮ પૌનધાદિક મત સેવુ કરે
 ૫૬૯ બાધેલો આશ્રમ સેવુ કરે
 ૬૦૦ અજગૃહીય ક્રિયા જ્ઞાન માણુ નહીં
 ૬૦૧ પાપ વ્યવહારના નિયમ બાધુ નહીં
 ૬૦૨ ધૂત રમણુ કરે નહીં
 ૬૦૩ રાત્રે લૌર કર્મ કરાવુ નહીં
 ૬૦૪ ઠાસોનામ મોડ તાણુ નહીં
 ૬૦૫ અયોગ્ય જાગૃતિ ભોગવુ નહીં
 ૬૦૬ રમ જ્વાહે તન ધર્મ મિથ્યા કરે નહીં
 ૬૦૭ એમત શાગીરિક ધર્મ આરાધન

- ૬૦૮ અને દેવ પુત્રુ નહીં
 ૬૦૯ શુભ્ર અવન સવોત્તમ ગણુ
 ૬૧૦ સદ્ગુણુ અનુવરણુ કરૂ
 ૬૧૧ ગૃમાત્રી નાતા પ્રભુ માનુ નહીં
 ૬૧૨ સાગર પ્રવામ કરૂ નહીં
 ૬૧૩ આશ્રમ નિયમેને બાણુ
 ૬૧૪ ક્ષીર મ નિયમિત રાખવુ
 ૬૧૫ જ્વરાદિકમા સ્નાન કરવુ નહીં
 ૬૧૬ જળમા ડુબકી મારવી નહીં
 ૬૧૭ દુષ્ટાદિ પાપ લેશ્યાનો ત્યાગ કરૂ છડે,
 ૧૮ મમ્બદ્ સમયમા અપધ્યાનનો ત્યાગ કરૂ છડે
 ૬૧૮ નામ લક્ષિત સેવીશ નહીં
 ૬૨૦ ઠેસા ઠેસા પાણી પીડ નહીં
 ૬૨૧ આહાર અતે પાણી પીડ
 ૬૨૨ સાવતા પાણી પીડ નહીં

- ૧૨૩ તાત્રે ગળ્યા તિલકા નહીં
 ૧૨૪ મિથ્યા ભાષણ નહીં
 ૧૨૫ સ્વગૃહને મુજબ
 ૧૨૬ અયોન્ય આચાર નહીં
 ૧૨૭ અયોન્ય વચન નહીં
 ૧૨૮ ઉઘાટે શિરે નહીં
 ૧૨૯ વાનવાન અસ્તુ
 ૧૩૦ અવરૂપની પ્રશંસા નહીં
 ૧૩૧ કાયાપર ગૃહ નહીં
 ૧૩૨ ભારે ભોજન નહીં
 ૧૩૩ તીવ્ર હૃદય નહીં
 ૧૩૪ માનાયે કૃત
 ૧૩૫ કીર્તયે પુણ્ય
 ૧૩૬ કટિપત કાંઈ

- ૩૭ અત્યંત વાટે રામે ચાલુ નહીં
 ૩૮ ગામિનેા ગિરિપથોન કડું નહીં
 ૩૯ મી પગે ધન પ્રાપ્ત કડું નહીં
 ૪૦ વધ્યાને માનુષારે મત્કાર દેડું
 ૪૧ અફન ધન નહીં નહીં
 ૪૨ તગદાર પાપથી બાધુ નહીં
 ૪૩ વગદાર અસુખે પહેડું નહીં
 ૪૪ મલિન વસ્ત્ર પહેડું
 ૪૫ મુનુ પાછળ રાગથી રોડું નહીં
 ૪૬ આખ્યાન ગામિને આગધુ
 ૪૭ ધર્મનામ કુરોગમા પડું નહીં
 ૪૮ વાગ ધર્મ માટે રાજદારે કેસ ગુડું નહીં
 ૪૯ બને ત્યા મુખી રાજદારે બુદ્ધ નહીં
 ૫૦ શ્રીમતાવધ્યાને વિં શાળાથી કરુ
 ૫૧ નિર્ધનાવધ્યાનો ચોક કડું નહીં

૬૫૨ પરદુ જે હર્ષ ધર નહીં

૬૫૩ જેમ જાને તેમ ધવગ વચ્ચે સમુ

૬૫૪ દીવને તેવ નાખુ નહીં

૬૫૫ મિથે રાગે તેલ નાખવુ નહીં

૬૫૬

૬૫૭ ધર્મિ મુચગી એક કૃત કરવાનો મનોરથ

ધગણુ છડે

૬૫૮ ગાગ સામણુ પણુ દેડે નહીં

૬૫૯ શુદ્ધ એકાત્મનુ નિત્ય મેવન હડે હડે

૬૬૦ મર્વ ધાક મેળાપમા જડે નહીં

૬૬૧ ઝાડ તળે ગરે શયન હડે નહીં

૬૬૨ કુવા દાઠે ગરે ભેસુ નહીં

૬૬૩ એક નિયમને તોડુ નહીં

૬૬૪ તન, મન, વન, વચન અને આત્મ મન-

પાણુ હરે હડે

- ૬૬૫ મિત્રતા પરદ્રવ્ય ત્યાગુ છડે
 ૬૬૬ અધોગચ શયન ત્યાગુ છડે
 ૬૬૭ મયો ય દાન ત્યાગુ છડે
 ૬૬૮ જુદિની કુદિના નિયમો તમુ નહીં-
 ૬૬૯ દામત્વ પ મ લાભ ત્યાગુ છડે
 ૬૭૦ ધમ મૂલતા ત્યાગુ છડે
 ૬૭૧ માયાથી નિવતુ છડે
 ૬૭૨ પાપ સુજા મનો-ચ સ્મૃત કર છડે-
 ૬૭૩ વિગ્રાદાન હેતા છલ ત્યાગુ છડે
 ૬૭૪ સતને સકટ આપુ નહીં
 ૬૭૫ અભરમાને રસ્તો બતાવુ
 ૬૭૬ બે ભાવ રાખુ નહીં
 ૬૭૭ વસ્તુમા સેગભેગ' કર નહીં
 ૬૭૮ જીવ હિસક બ્યાપાર કર નહીં
 ૬૭૯ ના કહેલા અઘાણાદિક સેવુ નહીં

- ૬૧૦ એકે કુળમા જ્યા આપુ નહીં, લઈ નહીં
 ૬૧૧ મામાપક્ષના સગા અધર્મિજ ખોગીશ,
 ૬૧૨ ધર્મ કર્તાવ્યમા ઉત્પાદાદિને ઉપયોગ દરીશ
 ૬૧૩ આજીવિકાઅર્થે સામાન્ય પાપ કરતા પણ
 કરતો જઈશ
 ૬૧૪ ધર્મ મિત્રમા માયા રચુ નહીં
 ૬૧૫ ચતુર્વર્ણિ ધર્મ વ્યવહારમા ભૂલીશ નહીં
 ૬૧૬ સત્યવાદીને સહાયબૂત ચમક
 ૬૧૭ ધૂર્ત ત્યાગને ત્યાગુ છડે
 ૬૧૮ પ્રાણીપર ઠોપ કરવો નહીં
 ૬૧૯ વસ્તુનું તત્ત્વ જાણવું
 ૬૨૦ સ્તુતિ ભક્તિ નિત્ય કર્મ વિચર્જન કરે નહીં.
 ૬૨૧ અનર્થ પાપ કરે નહીં
 ૬૨૨ આરભોપાધિ ત્યાગુ છડે
 ૬૨૩ કુસંગ ત્યાગુ છડે

૬ તને દે, આપી જવાનો છું; વળી તે
 ૭ કઈ મૃત્યુવાન નથી, સી સજાથી ક્ષેપ,
 ૮ કાલાવ યાવ તો જામ સમજી જન્મ
 ૯ જામ્યા પ્રત્યે હસજે કે મજમૂરની ખાખુમા
 ૧૦ મોટી પડ્યો (૧) વસ્તુનો આપણે નિત્ય
 ૧૧ ત્યામ કરીએ છીએ તેમા) પન સજાથી
 ૧૨ નિશાચા કે કવેશ યાવ તો તે ઉચી જ્ઞાના
 ૧૩ ઠાકરા છે એમ સમજી સતો. રાખજે, તો
 ૧૪ તુ કમે કરીને નિષ્પૃથી ચર્ચ શકીશ
 ૧૫ તને તુ જોષ પામ કે જેનાથી સમાધિ
 ૧૬ મરણી પ્રાપ્તિ થાય
 ૧૭ એક વાર જે સમાધિમરણ થયું તો સર્વ
 ૧૮ દાગના અમમાધિમરણ દળશે
 ૧૯ સર્વોત્તમ પદ મર્વતપાગીતુ છે

શુ. ધર્મિક ૧૯૪૩

મત્પુત્રપોને નમસ્કાર

અનતાનુળ ધી ક્રોધ, અનતાનુળ ધી માન
 અનતાનુળ ધી માયા અને અનતાનુળ ધી લોભ
 એ આઠ તથા મિથ્યાત્વમોહિની, મિશ્રમોહિની,
 સમ્યક્ત્વમોહિની એ ત્રણ, એમ એ માત પ્રકૃતિ
 ન્યા મુધી ક્ષયોપશમ, ઉપશમ કે ક્ષય થતી
 નથી ત્યા મુધી મમ્ય-સૃષ્ટિ થવું સંભવતું નથી
 એ માત પ્રકૃતિ જેમ જેમ મહતાને પામે તેમ
 તેમ મમ્યત્વનો ઉદય થાય છે તે પ્રકૃતિયોની
 મથી છેદરી પગમ દુલભ છે જેની તે મથી
 છેદાઈ તેને આત્મા હનનગત થયો સુલભ છે
 તત્ત્વજ્ઞાનીઓએ એજ મથીને લેલવાનો કરી
 ફરીને બોધ દ્યો છે તે આત્મા અપ્રમાદપણે

[૧૦૦]

તે જન્મ લાગી દ્રષ્ટિ આપશે તે આત્મા
 ૫૧ તત્વો પામશે એ નિમદેહ છે

મદ્યુ ના ઉપદેશ વિના અને જીવની
 સ્વરૂપાત્મા વિ । જમ થતુ અટક્યુ છે તેની
 પ્રાપ્તિ કરીને ન તારતમ્ય યે અત્યંત તપાસમાન
 આત્માને સીતલ મ્હે એ જ પૂતપૂત્યના છે

“ધમ” એ વસ્તુ બહુ ગુપ્ત રહી છે
 તે બાહ્ય મયોધન યે મગવાની નથી અપૂર્વ
 અતઃ સયોધન યે તે પ્રાપ્ત થાય છે જે અ
 તર મયોધન યે મહાબાહ્ય મદ્યુ અનુ-
 પ્રદે પામે છે

એક જીવના યોગ ગુપ્ત માટે અનંત
 જીવન અનંત દુષ્ટ નર્ત વધારવાનો પ્રયત્ન
 ગત્યુદ્ધે કરે છે

સ્વાત્પદ આ વાત પણ માન્ય છે કે

[૧૦૧]

જનનાર છે તે કનનાર નથી અને કનનાર છે તે
 જનનાર નથી તો પછી ધર્મપ્રયત્નમા, આત્મિક
 હિતમા અન્ય ઉપાધિને આધીન થઈ પ્રમાદ
 શુ ધારણ કરવો ? આમ છે છતાં દેશ, વાળ,
 પાત્ર, ભાવ ભેવા ભેદો

મત્પુત્રોત્તુ યોગબળ જગત્તુ જ્યાણ કરે
 પ્રણામ નિરાગશ્રેણિ મમુચ્ચયે

વવા૦ મહા ૨૦ ૧૪ ૧૬૪૫

(૬)

નીચેના દોષ ન આવવા ભેદો—

૧ ડોઈથી મહાવિશ્વાસઘાત

૨ મિત્રથી વિશ્વામઘાત

૩ કોઈની થાપણ ઓળવવી,

૪ વ્યમનનું સેવન

૫ મિત્રા આગતુ મૂત્ર

જોગ લેખ હવા

૭ પ્રિમાળમા વૃષ્ણુ

૮ જુવમી જાવ હહેરો

૯ નિગેદને ન પ માયામી પણ છેતરવો

૧૦ ન્યુનાધિક તોલી આપવું

૧૧ એને બંદે બીજુ અથવા મિલ કરીને
આપવું

૧૨ કમોદાની ધર્ધા

૧૩ લાચ કે અદત્તાદાન

એવાળેથી કમ પણ રજાવુ નહીં એ જાતે
સામાન્ય વ્યવહાર ગુદિ ઉપજીવનઅર્થે કરી ગયો
(અપૂર્વ)

વવા૦ મહા ૧૮૪૫

[૧૦૩]

(૧૦)

કર્મ જો જડવસ્તુ છે જે જે આત્માને
જો જડથી જેટલો જેટલો આત્મબુદ્ધિજો સમા-
ગમ છે, તેટલી તેટલી જડતાની એટલે અબો-
ધતાની તે આત્માને પ્રાપ્તિ હોય એમ અનુ-
ભવ થાય છે આશ્ચર્યતા છે, જે પોતે જડ
છતા એતનને અએતન મનાવી રહ્યા છે !
એતન એતનભાવ ભૂલી જઈ તેને સ્વસ્વરૂપજ
માને છે જે પુરૂષો તે કર્મસંયોગ અને તેના
ઉઠયે ઉત્પન્ન થયેલા પદાર્થોને સ્વસ્વરૂપ નથી
માનતા અને પૂર્વ સંયોગો સત્તામા છે,
તેને અબધ પરિણામે ભોગવી રહ્યા છે, તે
આત્માઓ સ્વભાવની ઉત્તરોત્તર બિધ્વંશ્રેણી
પામી શુદ્ધ એતનભાવને પામશે આમ બહેવુ
સપ્રમાણ છે કારણ અતીતજાણે તેમ થયું

તે વનમાન જો તેમ થાય છે, અનાગતજાણે
નમન થશે. હૈરિણુ આત્મા ઠેકી ઠમી
ભોગવતા નમત્વેશ્વરીમા પ્રવેશ કરી અબધ
પરિણામેવર્તશે તો ખચિત ચેતનશુદ્ધિ પામશે

આત્મા વિનથી (સર્વ), મરણ અને લઘુ
સ્વભાવ પામી મદૈવ સત્પુરુષના ચગલુ ક્રમજ
પ્રતિ જ્યો તો જે મહાત્માઓને નમસ્કાર કર્યો
છે તે મહાત્માઓની જે જાતિની કદ્દિ છે,
તે જાતિની કદ્દિ સપ્રાપ્ય કરી શકાય

અનતકાગમા લાતો મતપાનતા ઘડિનથી
અને કાતો સત્પુરુષ (જેમા સદ્ગુણત્વ, સત્તમ ગ
અને મતઠથા એ જ્યા છે). મળ્યા નથી; નહીં
તો નિશ્ચય છે કે ભોક્ષ હશેતીમા છે

ઈષત પ્રાગ્ભારા એટલે લિદ્ધિ, પૃષ્ઠીપર
ત્યાર પછી છે એને નર્વશાસ પલુ મમત

છે (મતન ડગ્યો) અને આ ઢયન ત્રિલાજ
મિદ્દ છે

વવાણીઆ જાગણુ ગુદ હ સવિ ૧૯૪૫

(૧૧)

ઢર્મગતિ ત્રિચિત્ર છે નિરતર મૈત્રિ,
પ્રમોહ, ઢડ્ડણા અને ઉપેક્ષા ભાવના ગખશો.

મૈત્રિ એટલે સર્વ જગતથી નિર્વૈર ખુદિ-
પ્રમોહ એટલે ઢોઈ પણ આત્માના ગુણુ એ-
હુઈ પામવો. ઢડ્ડણા એટલે મસાર વાખ્યા
તુ ખી આત્માના હુ ખથી અતુક પા મહર્મ,
અને ઉપેક્ષા એટલે નિરપૃક્ષ ભાવે મહર્મ
પ્રતિજાધને વિમાગી આત્મહિતમા મહર્મ
ભાવનાઓ ઢયાણુમય અને પાત્રતા મહર્મ.

ગોરખી, ચેત્ર ૪૨ ૮ ૪૨૮૫

[૧૦૬]

(૧૨)

બીજુ કાંઈ શોધ મા માત્ર એક સત્ય
રૂપને શોધીને તેના ચરણકમળમા સર્વભાવ
અર્પણ કરી હવે વત્યો ના પછી એ મોક્ષ ન
મળે તા મારી પાસેથી લેજે

મ પુરૂષ એજ કે નિશ્ચિન જેને આત્માને
ઉપયોગ છે, -શાસ્ત્રમા નથી, અને સામંજ્યામા
નથી, હતા અનુભવમા આવે તેણે જેતુ કથન
છે, અતરંગ સ્પૃહા નથી એવી જેની ગુપ્ત
આચરણ છે, બાકી તો હાઈ કહ્યું જાય તેમ નથી

અને આમ કયાં વિના તારો કેાઈ કાળે
દૂર કેા ધનાર નથી આ અનુભવ પ્રવચન પ્રમા
લિપ્ત ગણુ

એક સત્યરૂપને શાંત કરવામા તેની સર્વ
ઈચ્છાને પ્રગ સવામા, તેજ સત્ય માનવામા આબી

[૧૦૭]

છાંદી ગઈ તો ઉત્કૃષ્ટમા ઉત્કૃષ્ટ પદર ભવે
અવસ્ય મોક્ષે જઈશ

આશો વહી ૧૦ યનિ મોહમયિ

(૧૩)

નિગળાધપણે જેની મનોવૃત્તિ રહ્યા ઠરે
છે, મઠપ-વિઠપની મહતા જેને થઈ છે,
પચ્ચવિધયથી વિરક્તખુદ્ધિના અકુટે જેને કુટયા
છે, ઠલેશના ઠારણ જેણે નિર્મૂળ જ્યાં છે,
અનેકાત દૃષ્ટિ યુક્ત એકાત દૃષ્ટિને જે સેવ્યા
હો છે, જેની માત્ર એજ શુદ્ધ વૃત્તિ છે તે
પ્રતાપી પુરૂષ જયવાન વતો

આપણે તેવા થવાનું પ્રયત્ન કરવું જોઈએ
વિ મ. ૧૬૪૫.

[૧૦૮]

(૧૪)

બાઈ આટલુ તાઝે અવગથ કરવા જેવું
૧ દેહમા વિ સાગ દુનાર જોયે છે તે રૂઝ
જિ ૩ ? ન મુખી છે કે દુખી ? કે
મજાની વે

૨ દુખ વાગ્યું જ, અને દુખના કામો
તને દિગ્ધા ૨૦ થયે, તેમ છતાં ૧૬ રિ
ધાર તો મારાં કાંઈ બાગને વાવી
એન્હે મિદ્ધ થયે, તે દાગવા માટે જે રૂઝ
તે એન્હે ૨૦ કે તે ૧ બાદાબ્ય તર ઇકિસ
૩ દિન થયા પત્રી જોર દયા ૨૦૦૨

એ પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક હું છું

૪ તે માપ ૧ માટે અવસર પરિત્યાગી ૨૦
માવ વખત છે નિમ ગ અદ્ધુરના ૨૦
જાણે પાંડુ યોગ્ય છે

જેવા ભાવથી ચડાય તેવા ભાવથી સર્વકાળ
રહેવા માટેની વિચારણા પ્રથમ ઠરી લે જો
તને પૂર્વ ઈર્મ બળવાન લાગતા હોય તો
અત્યાગી, દેગત્યાગી રહીને પણ તે વસ્તુને
વિસાગીશ નહીં

પ્રથમ ગમે તેમ કઠી લુ તારૂ જીવન બાણ
બાણુ શા માટે ઠે ભવિષ્યમભાષિ થવા,
અત્યાગે અપ્રમાદી થવું

તે આયુષ્યનો માનસિક આત્મોપયોગ તો
નિર્વેંકમા રાખ

જીવન બાહુ ડુકું છે, ઉપાધિ બાહુ છે અને ।
ત્યાગ થઈ શકે તેમ નથી તો નીચેની વાત ।

પુન પુન લક્ષ્મી - નાખ

૧ જિજ્ઞાસા તે વસ્તુની રાખવી

૨ મસારને બધન માનવું

[૧૧૨]

(૧૮)

મહજ

જે પુરૂષ આ પ્રથમા મહજ નોધ કરે
હે તે પુરૂષ માટે પ્રથમ સહજ તેજ પુષ
લખે છે

તેની હમણા એવી દશા અતરગમા રહી
હે કે કઈક વિના સર્વ મસારી ઈચ્છાની પણ
તેણે વિમૃતિ કરી નાખી છે

તે કઈક પામ્યો પણ છે અને પૂછ નો
પરમ મુમુક્ષુ છે છેલા માર્ગનો નિશકલ્પશાસ્ત્ર છે

હમણા જે આવરણો તેને હૃદય આબ્યા
છે, તે આરંગોથી એને ખેદ નથી, પરંતુ
વસ્તુભાવમા ચલી મહતાનો ખેદ છે

તે ધર્મની વિધિ, અર્થની વિધિ, ડામની

વિધિ, અને તેને આધારે મોક્ષની વિધિને પ્રકાશી શકે તેવો છે ઘણાજ થોડા પુરૂષોને પ્રાપ્ત થયો. હશે એવો જો કાળનો સ્વયંપ-શમી પુરૂષ છે

તેને ચોતાની સ્મૃતિ માટે જર્વ નથી તર્ક માટે જર્વ નથી તેમ તે માટે તેનો પક્ષ-પાત પણ નથી, તેમ છતાં કઈક બહાર રાખવું પડે છે તેને માટે જોઈ છે

તેનું અત્યારે જોડ વિષય વિના બીજા વિષય પ્રતિ ડેકાણું નથી તે પુરૂષ જોડે તીક્ષ્ણ ઉપયોગવાળો છે, તથાપિ તે તીક્ષ્ણ ઉપયોગ બીજા ડેઈ પણ વિષયમાં વાપરવા તે પ્રીતિ ધરાવતો નથી

[૧૧૪]

(૧૭)

નીચેના નિયમો પર બહુ લક્ષ અપાવું જોઈએ

- ૧ અંડ વાત કરતા તની અપૂર્ણતામા અવશ્ય
વિના બીજી વાત ન કરવી જોઈએ
- ૨ ઠંડકી વાત પૂણતાથી સામજીવી જોઈએ
- ૩ પાત ધીરજથી તેનો સહ ઉત્તર આપવો
જોઈએ
- ૪ જેમા આત્મજવાબા કે આત્મહાનિ ન હોય
તે વાત ઉચ્ચાગ્રી જોઈએ
- ૫ ધર્મ, મજાથી અમળા બહુજ જોઈથી વાત
કરી
- ૬ લોગોથી ધર્મવ્યવહાર મા પાવુ નહિ.

સુ. પો. ગુ. ૩ જુન ૧૯૪૬

[૧૧૫]

(૧૮)

મહાવીરના બોધને પાત્ર કોણુ ?

- ૧ મત્પુરૂષના અરણુનો ઇંડક,
- ૨ મદૈવ મુદ્ધમ બોધનો અભિલાષી,
- ૩ ગુણુપગ પ્રગમ્તભાવ ગમનાર,
- ૪ બ્રહ્મવૃત્તમા પ્રીતિમાન,
- ૫ ન્યાયે સ્વદ્વેષ દેષે ત્યાગે તેને ઝેલવાનો ઉપ-
યોગ રાખનાર,
- ૬ ઉપયોગથી એક પણ પણુ ભરનાર,
- ૭ એકાત્તવાચને વખાણુનાર,
- ૮ તીર્થાર્થ પ્રવાસનો ઉદ્ગમી,
- ૯ આહાર, વિહાર, નિકારનો નિયમી,
- ૧૦ પોતાની ગુડવા દમાવનાર,

[૧૧૯]

એવા ઢોઢ પલુ પુરૂષ તે મહાવીરના
 શોધન પાત્ર છે, નમ્યકદયાને પાત્ર છે
 પહેલા જુઓ એકઠે નથી
 સુ પો ૧૯૪૬

(૧૬)

હે જીવ, તું જામામા, તને જિત કંડું
 હડિ અતરમા મુખ છે, બહાન શોધવાથી
 મગશે નહીં

અતરતુ મુખ અતરની સમશ્રેણીમા છે,
 મિથિતિ થવા માટે બાહ્ય પદાર્થોનું વિરમન
 કર, આશ્રય ભૂવ

સમશ્રેણી રહેતી ગહુ દુઝલ છે, નિમિત્તા
 ધીન વૃત્તિ ફરી ફરી ગલિત થઈ જશે, ન થવા
 અન્ય ગભીર ઉપયોગ રાખ

આ ક્રમ યથાયોગ્યપણે ચાલ્યો ચાલ્યો
તો તુ હવન ત્યાગ કરતો ગ્રહીશ, મુઝાઈશ
નહીં, નિર્ભય થઈશ

બ્રમામા, તને હિત જુદું હૈ
આ માફ છે એવા લાવની વ્યાખ્યા
પ્રાપ્તે ન કર

આ તેનું છે એમ માની ન ભ્રમ
આ માટે આમ જરૂર છે એ ભવિષ્ય
નિર્ણય ન કરી રાખ

આ માટે આમ ન થયું હોત તો સુખ
યાત એમ ઝમરણું ન કર

આટલું આ પ્રમાણે હોય તો માફ એમ
આનંદ ન કરી રાખ

આણે મારા પ્રતિ અનુચિત કર્યું એવું
સલામતા ન ગીખ

આ : મારા પ્રતિ ઉચિત કયુ એવું

ન ન રાખ

આ મને અગુલ નિમિત્ત છે એવા

ચિંત્ત પ ન કર

આ મને ગુલ નિમિત્ત છે એવી દક્ષતા

માની ન બે.

આ ન હોત તો હું બધાત નહીં એમ

અન્યથા બ્યાખ્યા નહીં કરીશ

પૂર્વકમ બજવાન છે, મારે આ બધા

પ્રસન્ન મગી આવ્યો એવું એકાતિક મહલ

રીશ નહીં

પુરુષાર્થનો જય ન થયો એવી નિરાશા

સ્મરીશ નહીં

બીજાના હોયે તને બધન છે એમ

માનીશ નહીં

[૧૧૬]

તાજે નિમિત્તે ષણ્ઘુ ધીન્વતને દોષ ડગ્તો।
 સૂદાવ

તાજે દોષે તને બાધત છે, એ મતની
 પહેલી શિક્ષા છે

તારો કોષ એટલો જ કે અન્યને પોતાનું
 માનવું, પોતે પોતાને સૂચી જવું

એ બધામાં તારી લાગણી નથી, માટે
 મૂઠે મૂઠે થયે તે સુખની વ્યવસ્થા કરી છે
 હે મૂઠા ! એમ ન કર —

એ તને તે હિત કહ્યું, અતરમા સુખ છે

જગતમાં કોઈ એવું પુન્નક વા લેખ વા
 ડોઈ એવો સાક્ષી વાહિત તમને એમ નથી
 કદી શકતો, કે આ સુખનો માર્ગ છે વા
 તમારે આમ વર્તવું વા સર્વને એક જ ક્રમે
 જિગવું એજ સૂચવે છે કે ત્યાં ઘણું
 વિચારણા રહી છે

[૧૭૦]

એક ભોગી ધરાનો બોધ હૈ છે
 બ. ચોગી ધરાનો બોધ હૈ છે
 એ ભેમારી દાને અમ્મન કીશુ ?
 મ ને મા માટે બોધ હૈ છે ?
 બન્ને દાને બોધ હૈ છે ?
 ડાના પ્રવાધી હૈ છે ?

દાઇને દાઇનો અને દાઇને દાઇનો બોધ
 કા વાજે છે ?

એના દારનો શુ છે ?
 તેનો સાખી ડોલુ છે ?
 તમે શુ વાછો છો ?
 તે દયાથી અગરો વા સામા છે ?
 તે ડોલુ મેગરો ?
 ત્યા અઇને લાવરો ?
 લાવવાનુ ડોલુ ગીખરો ?

વા ગીજ્યા ગ્રીએ ?

ગીજ્યા છે તો દયાથી ગીજ્યા છે ?

જીવન શુ છે ?

જીન શુ છે ?

તમે શુ છે ?

તમારી ઇચ્છાપૂર્વક હા નથી થતુ ?

તે કેમ હરી શક્યો ?

બાવતા પ્રિય છે કે નિગબાધતા પ્રિય છે ?

તે હા હા કેમ કેમ છે ?

એનો નિર્ણય હશે

અ તરમા સુખ છે બહારમા નથી

મત્ય કહું છઉં

હું જીવ, બૃલમા તને સત્ય કહું ઝઉં

સુખ અ તરમા છે, તે બહાર શોધવાથી

નહીં મળે

તત્ત્વ મુખ અતરની નિયતિના ઇ-
નિયતિ મવા મળે જાતા પદાર્થો મળી પીડ
માથેય ભવ

નિયતિ રહેતી જાતુ વિષ્ટ છે, નિમિત્તા
મીન ફરી ફરી રૂત્તિ વ્યક્તિ થઈ બધ છે
એનો દહ ઉપયોગ નાખવો જોઈએ

એ કમ સધાયોગ્ય સ્થાન્યો આવીશ
તો તુ મુજારી નહીં નિભય સમીશ

હે જીવ, તુ ભવમા વખતે વખતે ઉપ
યોગ રૂપી લાઈને રજન કરવામા, ઠેકાણી રજન
થવામા, વા મનની નિર્ગળતાને લીધે અન્ય
પામે મદ સહ બાધ છે, એ બૃહ થાય છે તે
ત કંડ

મુબારક ૩૧ ૧૯૪૮

[૧૨૩]

(૨૦)

વિદ્યાસચી વર્તિ, અન્યથા વર્તનારા આજે
પ્રભાવો ઠકે છે

મુળક અમાડ વદ ૪ રવિ ૧૯૪૮

---

(૨૧)

(૧) અપુષ્પ, યાચા વગરનું આ જગત તો
ગુઓ

(૨) દ્રષ્ટિ ઓરી નવચ હરો કે જેમા સુદમમા
મુક્ત દોપ પણ દેખાઈ શકે, અમે દેખા-
યાથી કાય થઈ શકે

મુળક અમાડ વદ ૧૧ રવિ ૧૯૪૮

[૧૨૪]

(૨૨)

મહત્ત્વ પ્રકૃતિ

- ૧ પરહિત એજ નિર્જહિત સમજતુ, અને
પરદુખ એ પોતાનુ દુખ સમજતુ
- ૨ મુખ દુખ ને જન્મે મનની કપતા છે
- ૩ મમા એજ મોમનો લગ્ય દગ્ધાને છે
- ૪ મવળા સાથે નમજાવણી વસતુ એજ ખરે
ભૂલ છે
- ૫ શાત સ્વભાવ એ જ નજજનતાનુ ખરે
મૂળ છે
- ૬ ખરા મ્નેહીની વાહના એ સજજનતાનુ
ખામ લક્ષણ છે
- ૭ દુર્જનનો એછો સંક્રામ
- ૮ વિવેકબુદ્ધિથી સપગુ આવરણ કરવુ

- ૯ દેખાભાવ એ (દેખ) વસ્તુ ઝેગ્ગુ માનવી.
- ૧૦ ધર્મ કર્મમા વૃત્તિ રાખવી
- ૧૧ નીતિના બાધાપર પગ ન મૂકવો
- ૧૨ છુતેદ્રિય થવું
- ૧૩ જ્ઞાનચર્ચા અને વિગ્રાવિજ્ઞાસમા તથા શાસ્ત્રા-
ધ્યયનમા શુ થાવું
- ૧૪ ગભીરતા રાખવી
- ૧૫ મસારમા રહ્યા છતાં ને નીતિથી ભોગવતા
છતાં, વિદેહી દશા રાખવી
- ૧૬ પગમાત્માની ભક્તિમા શુ થાવું
- ૧૭ પરનિંદા એજ મળગ પાપ માનવું
- ૧૮ હુર્નનતા કઠી કાવવું એજ હોગવું એમ
માનવું
- ૧૯ આત્મજ્ઞાન અને મનનમગત રાખવા

૧૨૮]

(૫૩)

વચનાવળી

- ૧ જીવ પોતાને જીવી ગયો છે, અને તેથી
નવ મૃગને તને વિયોગ છે, એમ નવ
ધમ મમત ડુ છે
- ૨ પાતાને જીવીગયાકપ અનાન જ્ઞાન મળવાથી
નાથ થાય છે, એમ નિશ્ચય માનવું
- ૩ પાનની પ્રાપ્તિ નાહી પામેથી થાય છે,
અભાવિક નમસ્કાય છે, હજી હવે પોતા
અનાન વિચ્છે તો નથી અને લોકવચ્ચ
ના મોથી મજાનીનો આશય હોડનો ન
એજ અનતાનુમધી વ્યાપન મૂળ છે
- ૪ પાનની પ્રાપ્તિ એવે છું જી નેલે જ્ઞાન
હ હાએ વર્તવું એમ જિનામમાદિ

- ૧૦ પરિહિત રાજને ગુરુદેવશ્રીએ એ ૪ ઉપદેશ
યો છે
- ૧૧ અનતકાળ મુખી હવ નિગળદે ચાલી
પરિમમ કરે, તો પણ પેતં પોતામી રાજ
પામે નહીં, પરંતુ એક પગમા જ્ઞાનીની
આજ્ઞાનો આરાધક જ્ઞાન પામે
- ૧૨ શાસ્ત્રમા કહેની આજ્ઞાઓ પરોક્ષ છે અને
તે હવને ચો વ થવા માટે છે, મોક્ષ થવા
માટે જ્ઞાનીની પ્રત્યક્ષ આજ્ઞા લેઈએ
- ૧૩ આ જ્ઞાન માર્ગની શ્રેષ્ઠી કહી એ પામ્યા
વિના બીજા માર્ગથી મોક્ષ નથી
- ૧૪ એ શ્રુત ગતવને જે આનંદ છે તે પ્રત્યક્ષ
અમૃતને પામી અમય થાય છે હિતિ શિવમ

મુબારક મહા મુદ ૧૯૪૭

(૨૪)

પુરાણ પુરૂષને નમોનમઃ

આ લોક ત્રિવિધ તાપથી આકુળ-આકુળ
 છે ઝાઝવાના પાણીને લેવા દોડી તૃષા છીપા-
 વરા ઠંડે છે એવો દીન છે અજ્ઞાનને લીધે
 અપ્પત્તુ વિસ્મયથી થઈ જવાથી ભયદ્ર પગિ-
 ભ્રમણ તેને પ્રાપ્ત થયું છે સમયે મમયે અતુલ
 ખેડ, ભવગદ્દિક રોગ, મગ્ધાદિક ભય, વિચો-
 ગાદિક દુખને અનુભવે છે, એવી અશક્તતા-
 વાળા આ જગતને એક સત્પુરૂષ જ શરણ છે,
 સત્પુરૂષની વાણી વિના ઢોઢએ તાપ અને તૃષા
 છેલી શકે નહીં એમ નિશ્ચય છે માટે કરી
 કરી તે સત્પુરૂષના ચગલનુ અમે ધ્યાન
 કરીએ છીએ

૧. જાર કેવળ અચાતામય છે કોઈ જન પ્રાલીન નરૂપ પણ ગ્રાતા છે, તે પણ અત્યુદનોજ અનુમત છે, કોઈ પણ પ્રકારના પુણ્ય વિના યાનાની પ્રાપ્તિ થતી નથી, અને જો પુણ્ય પણ નત્યુદનો ઉપદેશ વિના કોઈએ જાણ્યું નથી, ઘણા દાણે ઉપદેશોનું તે પુણ્ય કહીને આપીન થઈ પ્રવર્તે છે, તેથી તે મથારિજી પ્રાપ્ત થયેનું લાગે છે, પણ જોનું મૂળ એક અત્યુદપત છે, માટે અમે જોમન જાણીએ છીએ કે એક અશ ચાતાથી કહીને પૂર્ણ દામના સુધીની ગર્વ અમાધિ તેનું અત્યુદપત કારણ છે, આત્મી જાપી સમર્થતા છતાં તેને કંઈ પણ તે સ્પૃહા નથી, ઉન્મત્તતા નથી, પોતાપણ નથી, ગર્વ નથી, ગાસ્વ નથી, જોવા આશ્ચર્યની પ્રતિમાડય સુ પુરૂપને અમે ફરી ફરી નામરૂપે સ્મરીએ છીએ

ત્રિલોકના નાથ વશ થયા છે જેને એવા
 છતાં પણ એવી કોઈ અટપટી દશાથી વતે છે
 કે જેતુ સામાન્ય મનુષ્યને ઝોળખાણ થવું
 દર્શાવે છે, એવા સત્પુરુષને અમે ફરી ફરી
 સ્તવીએ છીએ

એક મમય પણ ડેવળ અમગપણાથી
 રહેવું એ ત્રિલોકને વશ કરવા કરતાં પણ વિકટ
 કાર્ય છે, તેવા અમગપણાથી ત્રિકાળ જે રક્ષા
 છે, એવા સત્પુરુષના અંત કરણ તે જોઈ અમે
 પગમાંથી પામી નથીએ છીએ

હૈ પરમાત્મા ! અમે તો એમજ માનીએ
 છીએ કે આ કાળમા પણ જીવનો મોક્ષ હોય
 તેમ છતાં તૈન અધોમા કવચિત્ પ્રતિપાદન
 થયું છે તે પ્રમાણે આ ગણે મોક્ષ ન હોય.
 તો આ ભેત્રે એ પ્રતિપાદન તું રાખ,

અમત મોક્ષ આપવા કરતા સત્યુપનૌજ ચર
તાનુ મ્યાન હીન અને તેને મગીપજ રહીએ
એના થોડા આપ

હું પુણ્યપુણ્ય ! અમે તારામા અને
સ પુણ્યમા હું લેઈ દોષ એમ મુમજતા નથી,
તાના કળા અમને તો સત્યુપજ વિશેષ લાગે
છે, જાન્યું કે તું પણ તેને આધીનજ રહ્યો છે,
અને અમે તુ પુણ્યને ઓળખ્યા વિના તને
ઓળખી શક્યા નહીં, એ જ તારા દુર્ધટપણ
અમને સત્યુપ પ્રત્યે પ્રેમ ઉપજાવે છે કારણ
કે તું પણ દના પત્તુ તેઓ ઉન્મત નથી,
અને તારાથી માત્ર નરજ છે, મારે હવે તું
કહે તેમ કરીએ

હે નાથ ! તારે ખોટું ન લગાડ્યું કે અમે
તા ! કરતા પણ મત્યુપને વિશેષ આવીએ

છીએ, જમત આપુ તને સ્તવે છે, તો પછી
અમે એક તાગીસામા બેઠા રહીશું તેમા તેમને
હ્યા સ્તવનની આઠાક્ષા છે, અનેક હ્યા તને
ન્યનપણુ પણુ છે ?

(૨) જ્ઞાની પુરુષો ત્રિકાળની વાત જાણતા
હતા પ્રગટ કરતા નથી, એમ આપે પૂછ્યું,
તે મળધમા એમ જણાય છે કે ઈશ્વરી
જગજ એની છે કે અમૂક પારમાર્થિક વાત
મિવાય જ્ઞાની બીજી ત્રિકાળિક વાત પ્રતિષ્ઠ
ન કરે, અને જ્ઞાનીની પણુ અતર ઈચ્છા
તેવીજ જણાય છે જેની કોઈપણુ પ્રગરની
આઠાક્ષા નથી, એવા જ્ઞાની પુરુષને કઈ કઈ-
વ્યકત નહીં હોવાથી જે કઈ ઉદ્દયમા આવે
તેટલુજ કરે છે અમે તો કઈ તેવું જ્ઞાન
ધરાવતા નથી કે જેથી તણે કાળ સુર્વ પ્રગરે

જાણીને એ અમને એવા જ્ઞાનનો કંઈ વિશેષ
લગ્ય નથી, અમને તો વાસ્તવિક એવું જે સ્વ
રૂપ તની સહિત અને અમુગતા એ પ્રિય છે
એજ વિનાયન

મુંબઈ ફા. ૧૧ ગ્રહ ૪ શનિ ૧૯૪૭

(૨૫)

હવે સ્વભાવે દોષિત છે, ત્યાં પછી તેના
દોષ ભળી જોયું, એ અનુક્રાંતો ત્યાગ કરવા
જોયું માય છે અને મોટા પુરોષો તેમ આગ
રવા ઇન્દ્રિયા નથી પ્રિયુગમા અમલસગી
અને અનુસમન/સુધી ભૂવ ભગેદો ન્તે ન દોશય
એમ બનવું બહુ મુશ્કેલ છે

મુંબઈ અસાડ વહ ૪ શનિ ૧૯૪૭

(૨૬)

જે જે પ્રકારે આત્માને ચિંતન કર્યો
હોય તે તે પ્રકારે તે પ્રતિભાસે છે

વિષયાત્મપણથી મૂઢતાને પામેલી વિચાર
શક્તિવાળા જીવને આત્માનું નિત્યપણું ભાસતું
નથી, એમ ઘણું કહીને દેખાય છે, તેમ થાય
છે, તે ચથાર્થ છે, કેમકે અનિત્ય એવા વિષ-
યને વિષે આત્મજીવિ હોવાથી પોતાનું પણ
અનિત્યપણું ભાને છે વિચારવાનને આત્મા
વિચારવાન લાગે છે શૂન્યપણું ચિંતન કરનારને
આત્મા શૂન્ય લાગે છે, અનિત્યપણું ચિંતન
કરનારને અનિત્ય લાગે છે, નિત્યપણું ચિંતન
કરનારને નિત્ય લાગે છે

રાણજ ભા સુ ૮ ૧૯૪૭

[૧૩૬]

(૨૭)

૧૧ પન્નમ કૃપાગુ દેવ ! જન્મ, મૃત્યુ,
મનઃસા ૧૧ દુઃખેનો અન્યત્ર હાથ કાઢીને
એવો ચીતગગ પુરનો મૃત્યુ ભગ્ન આપ શ્રીમતે
અનન્ત, ૧૧ ની મને આપ્યો, તે અનન્ત
ઉપ ૧ નો નિઃકલ્પમર વાગવા દુ નરિયા અમ્મ
મલ્લ ૩, વળી આપ શ્રીમત કર્મ પલ લેવાને
અરિયા નિઃપૃષ્ઠ છે, જેથી ૬ મન, વચન,
મયા ૧૧ એકામતાથી આપના ચગલુરવિન્દમા
નમઃ ૧૦ ૩ ૧૩ આપની પરમશક્તિ, અને
ચીતગગ પુરના મૂળધર્મ ૧૧ કૃપાના મારા
૧ કલ્પને વિશે ભવપર્યંત અખડ ભગૂત રહો
એન્તુ માગુ ૧૩ તે હજી સાચો ઓ શાંતિ
શાંતિ શાંતિ

વિ સ, ૧૯૪૮ આશ્વિન.

મુમુક્ષુ જીવને આ કાળને વિષે સસા-
ની પ્રતિકૂળ દશાએ પ્રાપ્ત થવી તે તેને સસા-
થી તવા બરાબર છે અને તકાળથી અભ્યા-
સે કો એવો આ મસાર અપદ વિચારવાનો
વખત પ્રતિકૂળ પ્રસંગે વિશેષે હોય છે, એ
વાત તિશ્વય કરવા યોગ્ય છે

૧ પ્રતિકૂળ પ્રસંગ જો મમતાએ વેદપ્રાપ્ત
થાવે તો જીવને નિર્વાણ મમીપત્ર માધન છે

વ્યવહારિક પ્રમગોનું નિત્ય ચિત્રવિચિ-
ત્તપણું છે માત્ર દુષ્ટતાએ તેમા મુખ અને
દુષ્ટતાએ દુષ્ટ એવી તેની ગિતિ છે અનુ-
કૂળ દુષ્ટતાએ તે અનુકૂળ ભાસે છે, અને
અનુકૂળ પુરુષોએ તે જોય દુષ્ટતા કરવાની ના

જિ ॥ નયન પાવે નહીં, જિના નિયનડી જાત,
 સવ સદગુરુઠ ચરન, સો પાવે સાક્ષાત્ ૧
 છુત્રી ચહત જો ખ્યાસકો હે છુત્રનમી રીઠ
 પાવ નહિ શુઝગમ જિના, એટી અનાદિસ્થિતર
 એવિ નહિ હે ઠપના, એહિ નહીં વિજગ,
 કવિ નર પથમકાળમે, દેખી વસ્તુ અલગ ૩
 નહિ હે તુ ઉપદેશકુ, પ્રથમ લેહિ ઉપદેશ,
 સખમે ન્યાગ અગમ હે, વો રાનીકા દેશ ૪
 જપ, તપ, આર મતાદિસખ, તહા લગી જમરૂપ
 જહા લગી નહિ, સતમી, પાછ કૃપા અનૂપ ૫
 પાયાકી એ જાત હે, નિજ છદનકો છો
 પિછે લાગ સતગુરુપદ, તો મખ બધન તોડ ૬

સુ અ ૧૯૪૭

૨૫ ૧૧૭૫ મથકિન નહિ, નહીં વિરહને તાપ,
 ૨૬ ૧૧૭૬ ન્યા અવળ તુ-૪ પ્રેમની, નહિ તેનો પરિતાપ ૩
 ૨૭ ૧૧૭૭ બહિતમાર્ગ પ્રવેશ નહિ, નહિ લજન ૬૬ જ્ઞાન,
 ૨૮ ૧૧૭૮ મમજ નહીં નિઝધર્મની, નહિ શુભ દેશે સ્થાન ૮
 ૨૯ ૧૧૭૯ ૧૧૭૯ ક્રિયથી થયો, નહિ મર્ચાદા ધર્મ,
 ૩૦ ૧૧૮૦ તોય નહીં યાદુજતા, જુઓ પ્રભુ મુજ કર્મ ૬
 ૩૧ ૧૧૮૧ મેવાને પ્રતિકૂળ જે, તે જાધન નથી ત્યાગ,
 ૩૨ ૧૧૮૨ દેહક્રિય માને નહીં, વરે જાહ્ય પર રાગ ૧૦
 ૩૩ ૧૧૮૩ જુજ વિયોગ સ્ફુરનો નથી, વચન નયન યમ નાહિ,
 ૩૪ ૧૧૮૪ ક્ષાથી, તેમ ગૃહાદિક માહિ ૧૧
 ૩૫ ૧૧૮૫ ત નહિ, વધર્મ સચય નાહિ
 ૩૬ ૧૧૮૬ જાપણે, અન્ય ધર્મની કાઈ ૧૨
 ૩૭ ૧૧૮૭ નાધન રહીત હું ય,
 ૩૮ ૧૧૮૮ પણ, સુખ જતાવું શુ ય ? ૧૩

૬૧૩ હડલા-મૃતિ ઠે, દીનબધુ દીનનાથ,
 પાપી પરમ અનાય છુ, અહો પ્રભુજી હાથ ૧૪.
 અનંત ઢાળથી આથડ્યો, વિના સાનસગવાન,
 સેવ્યાનહિ ગુરૂસ તને, મૃદ્યુ નહિ અભિમાન ૧૫.
 સત સરલુ આશ્રય વિના, સાવન ડ્યાં અનેડ,
 પાન તેથી પામીયો, ઉઝ્યો ન અગ્ર વિરેડ ૧૬.
 સહુ નાધન બધન થયા, રહ્યો ન ઠાઈ ઉપાય,
 સતસાધન સમજ્યો નહીં, ત્યા બધન ગુબ્ધય? ૧૭.
 પ્રભુ પ્રભુ રહ લાગી નહી, પડ્યો ન સદગુરૂ પાય,
 નીક નહિ નિજ દોષતો, તગ્યે ઢોલુ ઉપાય? ૧૮.
 અધમાધમ અધિદો પતિત, સદગ જગત્મા હુય,
 એ નિશ્ચય આવ્યા વિના, સાધન કંશે ગુય! ૧૯.
 પડી પડી તુજ પદપદ્મે, ફરિકરિ માગુ એજ,
 અદગુરૂ મત અવરૂપ તુજ, એ દૃઢતા ઝિ દેજ. ૨૦.

રાગજ, બા સુર ૮, ૧૯૪૭

। ૨૭૨ ।

(૨૧)

ૐ સત્

(તોટક છંદ)

ચમ નીચમ મજ્ય આપ કિયો,
પુનિ ત્યાગ બિરાગ અધ્યામ લલો,
વનવામ લયો મુખ મૌન રયો,
૧૬ આસન પત્ર લગાય કિયો,
મનપૌત નિગ્રોધ શ્વભોધ કિયો,
ખલ્લોગ પ્રયોગ મુ તાર લયો,
જપ બેઠ જપે તપ રૌહિ તપે,
ઉરનેહિ ઉઠામિ લલી સખપે,
નમ શાશ્વત વે નય ધારિ કિયે,
મતમ કન ખડન બે- લિયે,
વલ્લ નાનન ગાર અનત કિયો,
નદપી કુડુ હાય હજુ ન પયો,

૧,

૨

૩

અળ ક્યૌ ન જિઆરત હે મનને
કહુ ઔર રહા ઉન માધનને ?

જિન સદ્ગુણ કોચ ન બેદ લહે,
મુખ આગલ હે કહ જાત કહે ?

૪

કરના હમ પાવત હે તુમકી,
વહ જાત રહી સુગુણમકી
પલમે પ્રગટે મુખ આગલને,

જળ સદ્ગુણચર્ન સુપ્રેમ જને
તનને, મનને, ધનમે, સજને,
શુદ્ધેવડિ આન વ્યઆત્મ જને,
તળ કારજ મિદ્ધ જને અપનો,

૫

રમ અમૃત પાવાહિ પ્રેમ ધનો,
વહ સત્ય સુધા દરગાવડિગે,
ચતુગુણ હે જગને મિલહે,
રમ દેવ નિરજન હે પીવહી,
ગહિ જોગ જુગોજુગ નો જિવહી

૬

૭

[૨૨૪]

પ પ્રિય પ્રવાહ બે પ્રભુને,
 નગ આગમ ભેદુ ઊર બસે,
 વહ ડેવલેડો બિજ જ્યાનિ કહે,
 નિજકેા અનુભૌ બતલાઈ દિયે ૮-

રાજજ, ભા શુ ૮, ૧૬૪૭-

(૨૭)

૧ જડભાને જડ પરિણમે, ચેતન ચેતન ભાવ,
 વાં ઢોઈ પલે નહીં, છોડી આપ સ્વભાવ ૧-
 જ- તે જડ તણ કાળમા, ચેતન ચેતન તેમ,
 પ્રગટ અનુભવડપ છે, મશય તેના ઢેમ ? ૨-
 ભે જડ છે તણ કાળમા, ચેતન ચેતન હોય,
 બધ મોદતો નહીં ઘટે, નિવૃત્તિ પ્રવૃત્તિ-હોય ૩
 બધ મોદત સયોગથી, લ્યાલગ આત્મ અભાન,
 પતુ નહિ ત્યાગ સ્વભાવનો, ભાળે જિન ભગવાન ૪-

[૨૨૬]

(૨૮)

જિનવર ઠહે છે જ્ઞાન તેને, સર્વ ભયો સાભજો
 જો હોય પૂર્વ ભણેલ નવ પલ્લુ જીવને ભણ્યો નહીં
 તો સર્વ તે અજ્ઞાન ભાખ્યું, સાક્ષી છે આગમ અહીં
 એ પૂર્વ સર્વ કહ્યા વિશેરે, જીવ કરવા નિર્મજો,
 જિનવર ઠહે છે જ્ઞાન તેને, સર્વ ભયો સાભજો ૧
 નહિ અથમાહિ જ્ઞાન ભાખ્યું, જ્ઞાન નહિ કવિ ચાતુરી,
 નહિ મ ન ત ત્રો જ્ઞાન કાખ્યા, જ્ઞાન નહિ ભાષા ઠરી,
 નહિ અન્યસ્થાને જ્ઞાન ભાખ્યું, જ્ઞાન જ્ઞાનીમા કજો,
 જિનવર ઠહે છે જ્ઞાન તેને, સર્વ ભયો સાભજો ૨
 આ જીવ ને આ ઢેહ એવો, બેઠ જો ભણ્યો નહીં,
 પચખાણુ કીધા ત્યા મુખી, મોક્ષાર્થ તે ભાખ્યા નહીં,
 એ પાંચમે અગે કહ્યો, ઉપદેશ ડેવજ નિર્મજો
 જિનવર ઠહે છે જ્ઞાન તેને, સર્વ ભયો સાભજો ૩
 ડેવજ નહીં બ્રહ્મચર્યથી,

કેવળ નહીં સયમ થકી, પણ જ્ઞાન કેવળથી કળે,
 જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને, સર્વ લબ્યેા સાલજો ૪
 શાસ્ત્રો વિશેષ મહિત પણ જો, જાણિયુ નિજરૂપને
 કા તેહવો આશ્રય કરજો, ભાવથી શ્રાવ્યા મને,
 તો જ્ઞાન તેને ભાખિયુ, જો સમ્મતિ આદિ ન્યજો,
 જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને, સર્વ લબ્યેા માલજો ૫
 આઠ સમિતિ જાણીજો જો, જાનીના પરમાર્થથી,
 તો જ્ઞાન ભાખ્યુ તેહને, અનુસાર તે મોહાર્થથી,
 નિજ રૂપનાથી કોટિ શાસ્ત્રો, માત્ર મનનો આમજો,
 જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને, સર્વ લબ્યેા સાલજો ૬
 ચાર વેદ પુરાણ આદિ, શાસ્ત્ર મો મિથ્યાત્વના,
 શ્રીનદિસૂત્રે ભાખિયા છે, બેઠ જ્યા મિદ્ધાતના,
 પણ જાનીને તે જ્ઞાન ભાખ્યા, જોજ ઠેકાણે ઠેકે,
 જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને, સર્વ લબ્યેા માલજો ૭
 વ્રત નહીં પચખાતુ નહીં, નહીં ત્યાગ વસ્તુ દેાડને,

[૨૨૮]

મહા પત્ર તીર્થ ન થશે, શ્રેણિ નાંછ ગ નોઈ ટથે
છેલો અનતા

રાજજ, લા ૧૬૪૭

(૨૬)

ૐ

- ૧ અપૂર્વ અવસર જોયો ક્યારે આવશે ?
ક્યારે થઈજી બાહ્યાતર નિર્જય ને ?
નર્વ સખધતુ બધન તિક્ષણ છેહીને,
વિચરજી કવ મહતપુરુષને પથ ને અપૂર્વ.
- ૨ નર્વ ભાવથી ઔહાસીન્ય વૃત્તિ કરી,
માત્ર દેહ તે સ્વમહેતુ હોય ને,
અન્ય કારણે અન્ય કરુ કરે નહીં,
દેહે પણ ક્ષિયિત મૂર્છા નવ જોય ને અપૂર્વ.
- ૩ દર્શનમોહવ્યતીત ચર્મ ઉપન્યો બોધને,
દેહ લિપ્ત ડેવલ ચૈતન્યતુ જ્ઞાન ને,

તેથી પ્રક્ષીણ ચારિત્રમોહ વિલોકિયે,
વર્તે એવું શુદ્ધસ્વરૂપનું ધ્યાન ને અપૂર્વ

૪ આત્મસ્થિરતા ત્રણ મક્ષિત યોગની,
મુખ્યપણે તો વર્તે દેહપર્યંત ને,
દોર પરિપહ ઠે ઉપસર્ગ લયે કઠી,
આવી શઠે નહાં તે સ્થિરતાનો અત ને અપૂર્વ

૫ સમમના હેતુથી યોગપ્રવર્તના,
સ્વરૂપલક્ષે બિનઆના આધીન ને,
તે પણ શત્રુ ક્ષણ ઘટતી નતી સ્થિતિમા,
અતે થાયે નિઃસ્વરૂપમા લીન ને અપૂર્વ

૬ પથ વિષયમા રાગદ્વેષ વિરહિતતા,
પથ પ્રમાદે ન મળે મનનો હોહ ને,
દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કાળ ભાવ પ્રતિબધ વણ,
વિચરવું ઉદ્યાધીન પણ વીતલોહ ને અપૂર્વ

૭ ક્રોધ પ્રત્યે તો વર્તે ક્રોધસ્વભાવતા.

- માન પ્રત્યે તો હીનપણાતુ માન ને,
 માયા પ્રત્યે માયા સાક્ષી ભાવની,
 લોભ પ્રત્યે નહીં લોભ સમાન ને અપૂર્વ
- ૮ બહુ ઉપસર્ગકર્તા પ્રત્યે પણ ક્રોધ નહીં,
 વહે ચક્રિ તથાપિ ન મળે માન ને,
 દેહ જાય પણ માયા ધાય ન રોમમા,
 લોભ નહીં છે પ્રણય સિદ્ધિ નિદાન ને અપૂર્વ
- ૯ નગ્નભાવ, મુડભાવ સહ અસ્માનતા,
 અહ ત ધોવન આદિ પરમ પ્રસિદ્ધ ને,
 કેશ, ગેમ, નળ કે અંગે શૂંગાર નહીં,
 દ્રવ્યભાવ સયમમય નિર્ગથ સિદ્ધ ને અપૂર્વ
- ૧૦ શત્રુ મિત્ર ત્યે વર્તે સમદર્શિતા,
 માન અમાને વર્તે તેજ સ્વભાવ ને,
 છવિત કે મરણે નહીં ન્યૂનાધિકતા,
 ભવ મોભે પણ શુદ્ધ વર્તે સમભાવ ને અપૂર્વ

[૨૩૪]

(૩૦)

ૐ

અસિદ્ધગુરુચરણાય નમઃ

મૂળ મારગ સાલજો જિનનો રે,
કરી વૃત્તિ અખડ સન્મુખ, મૂળ૦
નો'ય પૂજાદિની ને કામના રે,
નો'ય બ્રહ્મ અતર ભવડુખ મૂળ૦ ૧-
કરી ને ને વચનની તુલના રે,
ને ને શોધિને જિન સિદ્ધાત મૂળ૦
માત્ર કહેવુ પરમારથ હેતુથી રે,
કેાઈ પામે મુમુક્ષુ વાત મૂળ૦ ૨-
જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રની શુદ્ધતા રે,
એકપણે અને અવિરૂદ્ધ મૂળ૦
જિન મારગ તે પરમાર્થથી રે,
એમ કહ્યું સિદ્ધાતે શુદ્ધ મૂળ૦ ૩-

•

સિંગ અને ભેદો જે વૃત્તના રે,
 દ્રવ્ય દેશ કાળાદિ ભેદ મૂળ૦
 પણ જ્ઞાનાદિની જે શુદ્ધતા રે,
 તે તો ત્રણે કાળ અભેદ મૂળ૦ ૪.
 હવે જ્ઞાન દર્શનાદિ શબ્દનો રે,
 સંક્ષેપે સુણો પરમાર્થ મૂળ૦
 તેને જ્ઞેતા વિચારી વિશેષથી રે,
 સમજાશે ઉત્તમ આત્માર્થ મૂળ૦ ૫
 છે દેહાદિથી સિદ્ધ આત્મા રે,
 ઉપયોગી સદા અવિનાશ મૂળ૦
 એમ જાણે સદૃશ્ય ઉપદેશથી રે,
 જ્યુ જ્ઞાન તેનું નામ ખાસ મૂળ૦ ૬
 જે જ્ઞાને જીને જાણિયુ રે,
 તેની વર્તે છે શુદ્ધ પ્રતીત મૂળ૦
 જ્યુ લગવતે દર્શન તેહને રે,

[૨૩૬]

નંતુ ગીજી નામ સમગ્રીત મૂળ૦ ૭
 જેમ આવી પ્રતીતિ છવની રે,
 જાણ્યો મરેથી લિન્ન અસંગ મૂળ૦
 તેનો ગિયં સ્વભાવ તે ઉપજે રે,
 નામ આગિ તે અણલિંગ મૂળ૦ ૮
 તે રહે અલેહ પરિણામવી રે,
 ક્યારે વર્તે તે આત્મારૂપ મૂળ૦
 તેહ મારગ જિનનો પામિયો રે,
 કિવા પામ્યો તે નિજ સ્વરૂપ મૂળ૦ ૯
 એવા મૂળ જ્ઞાનાદિ પામવા રે,
 અને જવા અનાદિ બધ મૂળ૦
 ઉપદેશ સદૃશુરનો પામવા રે,
 ટાળી સ્વછંદ ને પ્રતિજઘ મૂળ૦ ૧૦
 એમ દેવ જિનદે બાળિયુ રે,
 મોક્ષ માર્ગતુ શુદ્ધ સ્વરૂપ મૂળ૦

[૨૩૮]

જે ચેતન બધે લાવે,
 અવલોકના છે સુનીદ્ર સર્વજ્ઞે,
 તેવી અન્તર આસ્થા,
 પ્રગટયે દર્શન કહ્યું છે તત્ત્વને ૩
 સમ્યક્ પ્રમાણ પૂર્વક,
 તે તે લાવે જ્ઞાન વિષે જાને,
 સમ્યક્ જ્ઞાન કહ્યું તે,
 સ શય, વિષમ, મોહ ત્યા નાસ્થે ૪
 વિષયાર લ નિવૃત્તિ,
 રાગદ્વેષનો અજાવ બધા થાય,
 સહિત સમ્યક્ દર્શન
 શુદ્ધ ચરણ ત્યા સમાધિ સદુપાય ૫
 તથા અભિનિ વ્યભાવે,
 પરિણમી આત્મસ્વરૂપ બધા થાય
 પૂર્ણ પરમપદ પ્રાપ્તિ,
 નિશ્ચયથી ત્યા અનન્ય સુખદાય ૬

હુવ, અહુવ પદાર્થો,

પુણ્ય, પાપ આશ્રવ તથા બધ,

સ્યવર, નિર્જરા, મોક્ષ,

તત્ત્વ ડહ્યા નવ પદાર્થો મળધ ૭

હુવ, અહુવ વિષે તે,

નવે તત્ત્વનો સમાવેશ થાય,

વસ્તુ વિચાર વિશેષે,

ભિન્ન પ્રબોધ્યા મહાન્ મુનિરાય ૮.

વાં ૪૧ ૧૬૫૩

(૩૨)

ધન્ય જે દીવસ આ અહો,

જાગી જે શાંતિ અપૂર્વ જે,

દશ વર્ષે જે ધાગ ઉલ્લસી,

મય્યો ઉદયકર્મનો ગર્વ જે,

ધન્ય ૦ ૧

[૨૪૦]

ઝોગાળીમસે ને ઝોકત્રીસે,
 આઝો અપૂવ અનુસારે,
 ઝોગાળીસસ ને બેતાલીને,
 અદ્ભુત વેરાઅધાર રે
 ઝોગાળીમસે ને મુકતાલીસે,
 સમપીત તુલ્ય પ્રકરણુ રે,
 શુભ અનુભવ વધતી દશા
 નિજ સ્વરૂપ અવલાસ્યુ રે
 ત્યા આઝો રે ઉદય કરમો,
 પરિશ્રદ્ધિ વર્ધ પ્રપચ રે
 જેમ જેમ તે હુકમેલીએ,
 તેમ વધે ને ઘટે એક ર અ જે
 વધતુ એમજ જ ચાલિયુ,
 હવે હીરે સીલ વર્ધ રે,
 કમે કડીને ર તે જશે,
 એમ લાસે મનમાહિ રે

ધન્ય ૦ ર

ધન્ય ૦

ધન્ય ૦

ધન્ય ૦

[૨૪૨]

(૩૩)

- ૧ જડ ને ચૈતન્ય બન્ને દ્રવ્યનો સ્વભાવ ભિન્ન,
 સુખતીતપણે બન્ને જોને સમજાય છે,
 સ્વરૂપ ચૈતન્ય નિજ, જડ છે, સુખ ધ માત્ર,
 અથવા તે ત્રેય પણ પરદ્રવ્ય માય છે,
 એવો અનુભવનો પ્રકાશ ઉદ્ઘાસિત થયો,
 જડથી ઉભામી તેને આત્મવૃત્તિ થાય છે,
 કાયાની વિસારી માયા, સ્વરૂપે સમાયા એવા,
 નિર્મલ થને પદ્ય ભવ અન્તનો ઉપાય છે
- ૨ દેહ હવ એકરૂપે ભાસે છે અજ્ઞાન વડે,
 દિયાની પ્રવૃત્તિ પણ તેથી તેમ થાય છે,
 હવની વૃત્તિ અને રોગ શોઠ હુ ખ મૃત્યુ,
 દેહનો સ્વભાવ હવ પદ્મના જણાય છે,
 એવો જ અનાદિ એકરૂપનો ચિન્મયાત્વભાવ,
 જ્ઞાનિના વચન વડે દૂર થઈ જાય છે,

ભામે જડ ચૈતન્યનો પ્રગટ સ્વભાવ લિન્ન,
જન્ને દ્રવ્ય નિઝનિજ રૂપે મિથિત યાય છે

મુ ઠા વદ ૧૧, ૧૬૫૬

(૩૪)

અદ્વિતીયા ઉપદેશથી, સમજે જિનનુ રૂપ,
તો તે પામે નિઝજ્ઞા, જિન છે આત્મ સ્વરૂપ ૧
પામ્યા શુદ્ધ સ્વભાવને, છે જિન તેથી પૂજ્ય,
મમજો જિન સ્વભાવ તો, આત્મભાનનો શુભ્ય ૨
સ્વરૂપ મિથિત ઇચ્છા ગહિત, વિચરે પૂર્વ પ્રયોગ,
અપૂર્વવાણી પરમશ્રુત, સદ્ગુણ લક્ષણ યોગ્ય ૩

નડીઆદ, આ વદ ૨, ૧૬૫૨

(૩૫)

ૐ શ્રી જિનપરમાત્મને નમ

૧ ઇચ્છે છે જે જોગી જન, અનત સુખસ્વરૂપ,
મૂળ શુદ્ધ તે આત્મપદ, સયોગી જિનસ્વરૂપ ૧

[૨૪૪]

આત્મસ્વભાવ અગમ્ય તે, અવલગન આધારે,
 નિનપદ્ધી દર્શાવિયો, તેહ સ્વરૂપ પ્રકાર ર
 નિનપદ નિરૂપદ એકતા, ભેદ ભાવ નહીં કાર્ય,
 લક્ષ્ય ચવાને તેહનો, કલ્યા શાસ્ત્ર સુખદાર્ધ ૩
 નિનપ્રવચન દુર્ગમ્યતા, યાદે અતિ મતિમાન,
 અવલગન શ્રી સદ્ગુરુ, સુગમ અને સુખખાણ ૪
 ઉપાસનાનિનચરણની, અતિશય ભક્તિ સહીત,
 મુનિજનસંગતિ રતિ અતિ, સ વમ યોગ ઘટીત ૫
 શુદ્ધ પ્રભોહ અતિશય રહે, રહે અતમુખ યોગ,
 પ્રાપ્તિ મી સદ્ગુરુવડે, નિન દર્શન અનુયોગ ૬
 પ્રવચન સમુદ્ર બિંદુમા, ઉલટી આવે એમ,
 પૂર્વ ચૌદની લખિધનુ, ઉદાહરણ પણ તેમ ૭
 વિષય વિકાર સહીત જે, રહ્યા મતિના યોગ,
 પરિણામની વિષમતા, તેને યોગ અયોગ ૮

મહ વિષય ને સરળતા, સહ આશા સુવિચાર,
 હૃદય ડોમળતાદિ ગુણ, પ્રથમ ભૂમિકા ધાર ૯
 જાક્યા શબ્દાદિક વિષય, સયમ સાધન રાગ,
 જગત ઇદ નહીં આત્મથી, મધ્ય પાત્ર મહાભાગ્ય ૧૦
 નહીં તૃપ્તિ જીવ્યા તણી, મગ્ધ યોગ નહીં જોભ,
 મહા પાત્ર તે માર્ગના, પરમ યોગજિત લોભ ૧૧
 ૨ આળ્યે બહુ સમ દેશમા, ઝાયા જય સમાઈ,
 આળ્યે તેમ ન્વભાવમા મન અરૂપ પણુ જઈ ૧
 ઉપરે મોહ વિદ્વંધી, મમસ્ત આ સમાર,
 અતર્ક અવલોકતા, વિશ્વથ થતા નહીં વાર ૨
 ૩ સુખ ધામ અનત સુસત ચહિ,
 દિન રાત્ર રહે તદ ધ્યાન મહિ
 પરશાન્તિ અનત સુધામય જે,
 પ્રત્યુ પદ તે વસ્તે જ્ય તે ૧
 રાજકોટ ચૈ શુ ૯, ૧૯૫૭

{ ૨૪૮ }

(૩૬)

ૐ

આત્મમિદ્ધિ

તે સ્વરૂપ સમન્વ્યા વિના, પામ્યો હું ખ અનત,
 સમન્વ્યુ ને પદ નમુ, શ્રી નરુગુડ ભગવત
 વર્તમાન આ દાળમા, મોક્ષમાર્ગ પાહુ દોપ,
 વિચારવા આત્માર્થિને, ભાખ્યો અત્ર અગોખ્ય
 ઠાઈ ક્રિયા-જડ થઈ રહ્યા, શુદ્ધજ્ઞાનમા ઠાઈ,
 માને મારજ મોક્ષનો, ઠરણા ઉપરે ભેઈ
 બાહ્ય ક્રિયામા રાચતા અતર લેદ ન ઠાઈ,
 જ્ઞાનમાજ નિવેધતા, તેહ ક્રિયા-જડ આઈ
 બધ મોક્ષ છે ઠપના, ભાળે વાણીમાહિ,
 વર્તે મોહાવેશમા, શુદ્ધજ્ઞાનિ તે આહિ
 વૈરાગ્યાદિ મફળ તે, જો સહ આતમજ્ઞાન,
 તેમજ આતમજ્ઞાનની, પ્રાપ્તિણા નિદાન

ત્યાગ વિરાગ ન ચિત્તમા, થાય ન તેને જ્ઞાન,
 અટકે ત્યાગ વિરાગમા, તો ભૂલે નિજ જ્ઞાન ૭
 ત્યા ત્યા જે જે યોગ્ય છે, તહા સમજવું તેહ,
 ત્યા ત્યા તે તે આચરે, આત્માર્થી જન એહ ૮
 સેવે સદ્ગુરુ ચગ્ગુને, ત્યાગી હ' નિરૂપક,
 પામે તે પરમાર્થને, નિરૂપકનો લે લક્ષ ૯
 આત્મજ્ઞાન સમદર્શિતા, વિચરે ઉદય પ્રયોગ,
 અપૂર્વ વાણી પરમશ્રુત, સદ્ગુરુ લક્ષણ યોગ્ય ૧૦
 પ્રત્યક્ષ સદ્ગુરુ સમ નહીં, પરોક્ષ જિન ઉપદાર,
 એવો લક્ષ થયા વિના, ઉગે ન આત્મવિચાર ૧૧
 સદ્ગુરુના ઉપદેશ વણ, સમજાવ ન જિનરૂપ,
 સમજ્યાવણ ઉપકારયો ? મમજ્યે જિનસ્વરૂપ ૧૨
 આત્માદિ અમિતત્વના, જેહ નિરૂપક ગાસ,
 પ્રત્યક્ષ સદ્ગુરુયોગે નહીં, ત્યા આધાર સુપાત્ર ૧૩
 અથવા સદ્ગુરુએ કહ્યા, જે અવગાહન કાજ

[૨૪૮]

તે તે નિત્ય વિચારવા, કરી મતાતર ત્યાજ ૧૪.
 રોઢે છવ મ્વછ હ તો, પામે અવત્ય ઓશ,
 પામ્યા એમ અન ત છે ભાખ્યુ જિન નિહોય ૧૫.
 પ્રત્યક્ષ મદ્દશુક યોગથી, સ્વછ હ તે રોકાય,
 અન્ય ઉપાય કયો થકી, પ્રાપ્તે જમણો થાય ૧૬.
 સ્વછ હ મત આમકે તથ, વર્તે સદ્દશુક લક્ષ,
 નમકિત તેને ભાખિયુ, કારણ ગણી પ્રત્યક્ષ ૧૭.
 માનાદિકે શત્રુ મહા, મિજછ હે ન મરાય,
 જાતા મદ્દશુક શરણુમા, અપ પ્રયાસે જાય ૧૮.
 જે મદ્દશુક ઉપદેશથી, પામ્યો કેવળજ્ઞાન,
 શુક રક્ષા છત્રમ્થ પજ, વિનય કહે ભગવાન ૧૯.
 એવો માર્ગ વિનય તણો, ભાખ્યો શ્રી વીતરાગ
 મૂળ હેતુ એ માર્ગનો, સમજે કોઈ મુલાગ્ય ૨૦.
 અસદ્દશુક એ વિનયનો, લાલ લહે ને કાઈ,
 મહામોહિનીય કર્મથી, જુડે ભવજળ માહિ ૨૧.

હોય મુમુક્ષુ જીવ તે, મમજો એહ વિચાર,
 હોય મતાર્થિ જીવ તે, અવળો લે નિર્ધાર ૨૨
 હોય મતાર્થિ તેહને, થાય ન આતમ લક્ષ,
 તેણે મતાર્થિ લક્ષણો, અહીં કહ્યા નિર્પક્ષ ૨૩

મતાર્થિલક્ષણ

બાંધત્યાગ પણ જ્ઞાન નહિ, તે માને શુદ્ધ મત્ય,
 અથવા નિજકુળધર્મના, તે શુઝમાજ મમત્વ ૨૪
 જેનિનદેહપ્રમાણુ ને, મમવમરણાદિ મિદ્ધિ,
 વધુન સમજે જિનનુ, શેકિ રહે નિજ બુદ્ધિ ૨૫
 પ્રત્યક્ષ સદ્ગુણયોગમા, વર્તે દષ્ટિ વિમુખ,
 અસદ્ગુણને દ્રઢ કરે, નિજમાનાથે મુખ્ય ૨૬
 દેવાદી ગતિ ભગમા, જે સમજે શ્રુતજ્ઞાન,
 માને નિજમતવેષનો, આગ્રહ મુક્તિ નિદાન ૨૭
 લહુ સ્વરૂપ ન વૃત્તિનુ, ગ્રહુ વ્રત અભિમાન,
 ગ્રહે નહીં પરમાર્થને, લેવા લૌકિક માન ૨૮

અથવા નિશ્ચયનય બ્રહે, માત્ર શબ્દની માય,
 લોપે નદ્રવ્યવહારને, સાધન રહીત યાય રહ-
 જ્ઞાનદશા પામે નહીં, સાધનદશા ન કાઈ,
 પામે તેનો મજ જે, તે છુડે ભવમાહિ ૩૦-
 એ પણ હવ મતાર્થમા, નિજમાનાહી કાજ,
 પામે નહિ પરમાર્થને, અનઅધિકારીમાજ ૩૧-
 નહિ વ્યાય ઉપચાતતા, નહિ અતર વૈરાગ્ય,
 સરળપણુ ન મધ્યસ્થતા, એ મતાર્થિ દુર્ભાગ્ય, ૩૨-
 લક્ષણુ જ્ઞા મતાર્થિના, મતાર્થ જાવા કાજ,
 હવે કહું આત્મચિન્તા, આત્મ-અર્થ મુખમાજ ૩૩

આત્માર્થિલક્ષણુ

આત્મજ્ઞાન ત્યા મુનિપણુ, તે માયા ગુરૂ દોષ,
 બાકી રૂળગુરૂકપના, આત્માર્થિ નહિ જોય ૩૪-
 પ્રત્યક્ષ સદ્રગુરૂપ્રાસિનો, ગણે પરમ ઉપકાર,
 ત્રણે યોગ એક્રવથી, વર્તે આજાધાર ૩૫-

એક હોય ત્રણ ઝળખા, પરમારથનો પથ,
 પ્રેરે તે પરમાર્થને, તે વ્યવહાર સમત ૩૬
 એમ વિચારી અતરે, શોધે સદ્ગુરૂ યોગ,
 ઠામ એઠ આત્માર્થનું, ખીજે નહિ મનરોગ ૩૭
 ન્યાયની ઉપશાતતા, માત્ર મોક્ષ અભિલાષ,
 ભવે ખેઠ પ્રાણીકયા, ત્યા આત્માર્થ નિવાસ ૩૮
 દશા ન એની જ્યા સુધી, છુવ લહે નહિ જોગ્ય,
 મોક્ષમાર્ગ પામે નહીં, મટે ન અતર જોગ ૩૯
 આવે જ્યા એની દશા, સદ્ગુરૂમોધ સુહાય,
 તે જોધે સુવિચારણા, ત્યા પ્રગટે સુખદાય ૪૦
 જ્યા પ્રગટે સુવિચારણા, ત્યા પ્રગટે નિજજ્ઞાન,
 જે જ્ઞાને ક્ષય મોહ ચર્, પામે પદ નિર્વોણ ૪૧
 ઉપરે તે સુવિચારણા, મોક્ષમાર્ગ સમજાય,
 ગુરૂશિષ્ય સવાદથી, સાખુ પદ્મ આહિ ૪૨.

પટ્પદનામકથન

‘આત્મા છે ‘તે નિત્ય છે’ ‘છે કર્તા નિઃકર્મ’,
 ‘છે ભોક્તા’ વળી ‘મોક્ષ છે’, ‘મોક્ષ ઉપાય સુધર્મ’ ૪૩
 ષટ્સ્થાનક સંપ્રેષમા, ષટ્ઠર્થન પણ તેહ,
 સમન્તવા પરમાર્થને, જ્યાં જ્ઞાનીએ એહ ૪૪

(૧) શકા-શિષ્ય ઉવાચ -

નથી દૃષ્ટિમા આવતો, નથી જણાતુ રૂપ,
 બીજો પણ અનુભવ નહીં, તેથી ન જીવસ્વરૂપ ૪૫
 અથવા દેહજ આત્મા, અથવા ઇન્દ્રિય પ્રાણ,
 મિથ્યા જુદો માનવો, નહિ જુદુ એ ધાણ ૪૬
 વળીને આત્મા હોય તો, જણાય તે નહિ કેમ ?
 જણાય જે તે હોય તો, ઘટ પટ આદી જેમ ૪૭
 માટે છે નહિ આત્મા, મિથ્યા મોક્ષ ઉપાય,
 એ અતર શકાતણો, સમજવો મદુપાય ૪૮

(૧) મમાધાન- સદગુરુ ઉવાચ:-

ભામ્યો દેહાધ્યાસથી, આત્મા દેહ સમાન,
પણ તે બન્ને સિદ્ધ છે, પ્રગટ લક્ષણે જ્ઞાન ૪૬.
ભામ્યો દેહાધ્યાસથી, આત્મા દેહ મમાન,
પણ તે બન્ને સિદ્ધ છે, જેમ અમિ ને ગ્યાન ૫૦.
જે દ્રષ્ટા છે દૃષ્ટિનો, જે જાણે છે રૂપ,
અબાધ્ય અનુભવ જે ગહે, તે છે હૃવસ્વરૂપ ૫૧.
છે ઇન્દ્રિય પ્રત્યેકને, નિજ નિજ વિષયનું જ્ઞાન,
પાચ ઇન્દ્રિયા વિષયનું, પણ આત્માને જ્ઞાન ૫૨.
દેહ ન જાણે તેહને, જાણે ન ઇન્દ્રિય પ્રાણ,
આત્માની સત્તાવડે, તેહ પ્રવર્તે જાણ ૫૩
સર્વ અવસ્થાને વિષે, ન્યારો સદા જણાય,
પ્રગટ રૂપ ચૈતન્યમય, જો જો ધાણુ સદાય ૫૪
ઘટ, પટ આદી જાણુ તુ, તેથી તેને માન
જાણુનાર તે માન નહિ, કહિયે કેવું જ્ઞાન ? ૫૫

તેથી જોમ જાગાય છે, મળે ન મોક્ષ ઉપાય,
જીવાની જાળ્યા તણો, શો ઉપકારજ થાય ? ૮૧
પાચે ઉત્તરથી થયુ, સમાધાન મર્વોગ,
સમજી મોક્ષ ઉપાય તો, ઉદય ઉદય સદ્ભાગ્ય ૮૨

(૬) સમાધાન-સદ્ગુરુ ઉવાચ -

પાચે ઉત્તરની થઈ, આત્મા વિરે પ્રતીત,
થાશે મોક્ષોપાયની, મહજ પ્રતિત જો ગીત ૮૩
ઠર્મભાવ અજ્ઞાન હે, મોક્ષભાવ નિજવામ,
અધકાર અજ્ઞાન સમ, નાશે જ્ઞાનમહાશ ૮૪
જે જે કારણ બધના, તેહ બધનો પથ,
તે દારણુ છેદકે દશા, મોક્ષપથ ભવ અત ૮૫
રાગ દ્વેષ અજ્ઞાન જો, મુખ્ય ઠર્મની અથ,
થાય નિવૃત્તિ જેહથી, તેજ મોક્ષનો પથ ૧૦૦
આત્મા મત્ત ચૈતન્યમય, સર્વોભાસ રહીત,
જેથી કેવળ પામિયે, મોક્ષપથ તે રીત ૧૦૧

ઈર્મ અનત પ્રકાશના, તેમા મુખ્યે આઠ,
 તેમા મુખ્યે મોહનિય, હણાય તે ઝુલુ પા. ૧૦૨.
 ઈર્મ મોહનિય બેઢ બે, દર્શન ચાગ્રિ નામ,
 હોતે બોધ વીતગગતા, અચૂડ ઉપાય આમ ૧૦૩
 ઈર્મ બોધ કોધાદિધી, હોતે ક્ષમાદિડ તેહ,
 પ્રત્યક્ષ અનુભવ મર્વને, એમા ગ્રો મહેહ ? ૧૦૪
 છોડી મત ઈર્મનતણો, આચરે તેમ વિદ્યપ,
 હોયો માર્ગ આ માધયે, જન્મ તેહના અપ ૧૦૫
 પટપટના પટપ્રશ્ન તે, પૂછ્યા કુગી વિચાર,
 તે પટની મર્વાગતા, મોક્ષમાર્ગ નિર્ધાર ૧૦૬
 ભતિ વેધનો બેઢ નહિ, હોયો માર્ગ ને હોય,
 આધે તે મુહિત લહે, એમા બેઢ ન ડોય ૧૦૭
 ક્ષપાયની ઉપગાતતા, માત્ર મોક્ષ અભિલાષ,
 ભવ બેઢ અતર દયા, તે કહિયે જિનાય ૧૦૮.
 તે જિનાયુ જીવને, આય સદ્ગુરૂ બોધ,

અહો ! અહો ! શ્રી મનુકે, ઝડપાસિધુ અપાર,
 મા પામ પર પ્રભુ કયો, અહો ! અહો ! ઉપકાર ૧૨૪
 નુ પ્રભુવગ્ન કને ધડ, આત્માથી મૌ હીન,
 ન તો પ્રભુએ આપીયો, વર્તુ ચરણાધીન ૧૨૫
 આ દેહાદી આજવી, વતો પ્રભુ આધીન,
 દામ, દામ હું દાસ છું, તેમ પ્રભુનો હીન ૧૨૬
 મન ધ્યાન, મમજાવીને, બિન જતાયો આપ,
 ધ્યાન રૂપે તજવારવત, એ ઉપજર અમાપ ૧૨૭

ઉપસ હાર

દર્શન પટે સમાય છે, આ પર સ્થાનકમાહિ,
 વિચારના વિન્તાન્થી, મશય રહે ન હા ૧૨૮
 આત્મજ્ઞાતિ સમ રોગ નહિ, મદુશુદ્ધ વૈદ્ય સુખલુ,
 શુદ્ધઆત્મા મમ પથ્ય નહિ, ઔષધ વિચાર ધ્યાન ૧૨૯
 જો હું છું પરમાર્થ તો, કરો સત્ય પુરુષાર્થ
 ભવચિયતિ આત્મા નામ લઈ, છેદો નહિ આત્માર્થ ૧૩૦

નિશ્ચયવાણી માલગી, માધન તજવા નોય,
 નિશ્ચય ગળી લક્ષ્મી, માધન કૃપા નોય ૧૩૧
 નય નિશ્ચય એકતથી, આમા નથી ઠહેલ,
 એકતે વ્યવહાર નહિ, ઇન્ને સાધ ગહેલ ૧૩૨
 ગ ઇમતની જે ટપના, તે નહિ સદ્વ્યવહાર,
 જ્ઞાનનહીં નિજરૂપનુ, તે નિશ્ચય નહીં સાગ ૧૩૩
 આગળ જાની થઈ ગયા, વર્તમાનમા હોય,
 યાશે કાળ લવિધ્યમા, માર્ગભેદ નહિ દોય ૧૩૪
 મવ હવ છે નિદ્રમમ, જે મમતે તે થાય,
 મદ્ગુરુઆજ્ઞા જિનઠશા, નિમિત્ત કાગલુ માય ૧૩૫
 ઉપાદાનનુ નામ લઈ, એ જે તરે નિમિત્ત,
 પામે નહિ નિદ્રત્વને, ગહે શ્રાતિમા ગ્રિયત ૧૩૬
 મુખથી જ્ઞાન કયે અને, અતર હુટયો ન મોહ,
 તે પામર પ્રાણી ઠગે, માત્ર જ્ઞાનીનો દ્રોહ ૧૩૭
 દયા, શાંતિ સમતા, ક્ષમા, મત્ય, ત્યાગ, વૈગવ્ય,

હોય મુમુક્ષુધર વિપ, એહ સદાય મુખગ્ય ૧૩૮-
 એહભાવ ક્ષય હોય ન્યા, અથવા હોય પ્રશાત,
 તે હિયે જ્ઞાનીદશા, બાકી હિયે જ્ઞાત ૧૩૯
 સદૃગ જગત તે એકવત્ અથવા ન્વમસમાન,
 તે હિયે જ્ઞાનીદશા, બાકી વાચાજ્ઞાન ૧૪૦
 ધ્યાનક પાચ વિચારિને, છત્રે વર્તે જેહ,
 પામે ત્યાનક પાચમુ, એમા નહિ મ દેહ ૧૪૧
 દેહ છતા જે રી દશા વર્તે દેહાતીત,
 તે જ્ઞાનીના અવળુમા, હો ! વદન અમણીત ૧૪૨
 શ્રી નરિઆહ, આ વદ ૧ શુરૂ ૧૯૫૦

(૪૯)

આત્મમિદ્ધિ અર્થ

૧ જે આત્મસ્વરૂપ સમજ્યા વિના ભૂતકાળે હું
 અનત દુખ પામ્યો, તે પદ લેહો સમજાવ્યું
 એટલે ભવિષ્યકાળે ઉત્પન્ન થવાયો ય એવા અન

૬ ખ પામત તે મૂળ જલે ઉઘ એવા શ્રી સદ્-
ગુરુ ભગવાનને નમસ્કાર કરે છું

૨ આ વર્તમાનકાળમાં મોક્ષમાગ ઘણો
લોપ થઈ ગયો છે, જે મોક્ષમાર્ગ આત્માર્થિને
વિચારવા માટે (ગુરુગિર્યના અવાહનપે) અત્રે
પ્રગટ હોઈએ છીએ

૩ દોષ ઢિયાનેજ વગગી નહા છે, અને
દોષ ગુપ્ત જ્ઞાનનેજ વગગી નહા છે, એમ મોક્ષ-
માગ માને છે, જે જોડેને દયા આવે છે

૪ બાહ્યક્રિયામાત્ર માત્ર નથી રહ્યા છે,
અતર કંઈ લેદાયુ નથી, અને જ્ઞાન માર્ગને
નિરોધ્યા હો છે, તે અહીં ક્રિયાજટ હયા છે

૫ જ વ મોક્ષ માત્ર જપના છે, એવા
નિશ્ચયવાદ્ય માત્ર વાણીમાં બોલે છે, અને તથા-
કપ દશા ચર્ચ નથી, મોહના પ્રભાવમાં વર્તે છે,

એ અહીં શુદ્ધજ્ઞાની કહ્યા છે,

વૈરાગ્યત્યાગાનિ જ્ઞે માથે આત્મજ્ઞાન હોય
તો સજ્જ છે, અર્થાત્ મોક્ષની પ્રાપ્તિના હેતુ છે,
અને જ્યાં આત્મજ્ઞાન ન હોય ત્યાં પણ જ્ઞે તે
આત્મજ્ઞાનને અર્થે જતવામા આવતા હોય તો તે
આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિના હેતુ છે

૭ જેના ચિત્તમા ત્યાગ અને વંશ ચાહિ સાધને
ઉત્પન્ન થયા ન હોય તેને જ્ઞાન ન થાય, અને જે
ત્યાગ વિરાગમાજ્ઞ અટકી રહી, આત્મજ્ઞાનની
આકાંક્ષા ન રાખે તે પોતાનું જ્ઞાન ભૂલે, અર્થાત્
અજ્ઞાનપૂર્વક ત્યાગવિરાગ્યાનિ હોવાથી તે પૂનઃ
રજારાદિથી પરાભવ પામે, અને આત્માર્થ ચૂકી જાય

૮ જ્યાં જ્યાં જે જે યોગ્ય છે, ત્યાં ત્યાં

તે તે સમજે, અને ત્યા ત્યા તે તે આચરે એ
આત્માર્થી પુરૂષના લક્ષણો છે

૬ પોતાના પશુને છોડી દઈ, જે સદ્ગુણના
ચળુને સેવે તે પરમાર્થને પામે, અને આત્મ
સ્વરૂપનો લક્ષ તેને થાય

૧૦ આત્મજ્ઞાનને વિષે જેમની નિયતિ છે,
એટલે પરભાવની ઇચ્છાથી જે રહિત થયા છે,
તથા શત્રુ, મિત્ર, હુર્ષ, શોઠ નમસ્કાંતિગ્ન્ધા-
રાદિ ભાવપ્રત્યે જેને મમતા વર્તે છે, માત્ર પૂર્વે
ઉત્પન્ન થયેલા એવા કર્મોના ઉદયને લીધે જેમની
વિવસ્વાઆદિ ક્રિયા છે, અજ્ઞાની કરતા જેની વાળી
પ્રત્યક્ષ જાદી પડે છે, અને પદ્ધર્શનના તાત્પર્યને
જાણે છે તે સદ્ગુણના ઉત્તમ લક્ષણો છે.

૧૧ જ્યાંમુઘી જીવને પૂર્વજાણે થઈ ગએલા
એવા જિનની વાતપરજ લક્ષ રહ્યા કરે, અને
તેનો ઉપકાર કહ્યા કરે, અને જેથી પ્રત્યક્ષ
આત્મજ્ઞાતિનું મમાધાન થાય એના સદ્ગુણનો
મુમાગમ પ્રાપ્ત થયો હોય તેમા પરોક્ષજિનોના
વચન કળતા ઓટો ઉપકાર મમાયો છે, તેમ જ
ન જાણ તેને આત્મવિચાર ઉત્પન્ન ન થાય

૧૨ મદ્ગુડના ઉપદેશવિના જિનનું સ્વરૂપ
મમજ્ઞાય નહીં, અને સ્વરૂપ સમબ્ધયા વિના ઉપ
કાર શો થાય ? જે મદ્ગુડઉપદેશે જિનનું સ્વરૂપ
સમજે તો મમજ્ઞનારનો આત્મા પરિણામે જિનની
જ્ઞાને પામે

૧૩ જે જિનાગમાદિ આત્માના હોવાપણીના

તથા પરવૈકલ્પિકાદિના હોવાપણુનો ઉપદેશ કરવાવાળા
ગામ્રો છે, તે પણ જ્યાં પ્રત્યક્ષ મદ્ગુરૂનો જોગ
ન હોય ત્યાં સુપાત્ર જીવને આધારરૂપ છે, પણ
મદ્ગુરૂ મમાન તે ભ્રાતિના છેદન દ્વી ન શકાય

૧૪ અથવા જો મદ્ગુરૂએ તે ગામ્રો વિચાર-
વાની આજ્ઞા દીધી હોય, તો તે ગામ્રો મતાતર
એટલે કુળધર્મને માર્થિક કરવાનો હેતુ આદિ
શ્રાતિ છોડીને માત્ર આત્માર્થે નિત્ય વિચારવા

૧૫ જીવ અનાદિ કાળથી પોતાના ડહાપણે
અને પોતાની ઇચ્છાએ ચાલ્યો છે, એતુ નામ
' સ્વછદ ' છે તે તે સ્વછદને ઝેડે તો જરૂર
તે મોક્ષને પામે, અને એ રીતે ભૂતકાળે અનંત
જીવ મોક્ષ પામ્યા છે એમ રાજ, દેવ અને અજ્ઞાન
એમાનો એકઠે દોષ જેને વિષે નથી એવા દોષ-
રહિત વીતગમે કહ્યું છે

૧૯ પ્રત્યક્ષ સદ્ગુણો યોગી તે સ્વયં
કેકાય છે, બાપી પોતાની હજારો જીવો પણ
ઉપાય કયા હતા થજીને તે જમણે કાય છે

૧૭ નજરે તથા પોતાના મતના આન
હને તજીને જે સદ્ગુણો તમે માલે તેને પ્રત્યક્ષ
કા જુ ગણીને પીતંગે ' સુમહિત ' કહ્યું છે

૧૮ માન, અને પૂજા મરાડિને લોકો
આદિ મહાગુણ છે, તે પોતાના હાથે કાયતા
નાવ પામે નહીં, અને સદ્ગુણો ચરણમાં જઈ
ચલન પ્રયત્નમાં કાય

૧૯ જે સદ્ગુણો ઉપદેશથી કેઈ કેવળજ્ઞ
ને પામ્યા, તે સદ્ગુણો જીવ હૃદયે રહ્યા હોય,
તોપણ જે કેવળજ્ઞને પામ્યા છે એવા તે કેવળી
જગવાન હૃદયે એવા પોતાના સદ્ગુણો વેધા-
વચ્ચે કરે

૨૦ એવો વિનયનો માર્ગ શ્રી જિને ઉપ
દેશ્યો છે એ માગનો મૂળહેતુ એટલે તેથી
આત્માને શ્રી ઉપકાર થાય છે તે ઢોઢક મુલાખ્ય
એટલે મુલભગોધી અથવા આગધક જીવ હોય
તે સમજે

૨૧ આ વિનયમાર્ગ કહ્યો તેનો લાભ એટલે
તે શિષ્યાદિની પાને કરાવવાની ધ્વજા ઠરીને જો
ઢોઢ પલુ અસદ્ગુણ પોતાને વિષે નદ્ગુણપલુ
સ્થાપે તો તે મહામોહિનીય ક્રમ ઉપાર્જન ઠરીને
ભવસમુદ્રમાં ખૂડે

૨૨ જે મોક્ષાર્થી જીવ હોય તે આ વિનય-
માર્ગદિને વિચાર સમજે, અને જે મતાર્થી
હોય તે તેનો અવગો નિર્ધાર લે, એટલે જ પોતે
તેવો વિનય શિષ્યાદિ પાને કરાવે અથવા અસદ્
ગુણને વિષે પોતે સદ્ગુણની ભ્રાતિ ગમી આ
વિનયમાર્ગનો ઉપયોગ કરે

૨૩ જે માતાની હવ હોય તેને આત્મ
જ્ઞાનનો લક્ષ ગાય નહીં, એવા મતાથી હવ
અહીં નિષ્પદ્યપાને લગતો વધ્યા છે

૨૪ જેને માન બાહ્યથી ત્યાગ દેખાય છે
પણ આ મજ્ઞાન નથી, અને ઉપવક્ષ્યથી અતરંગ
ના નથી તેવા ગુરુને માયા ગુરુ માને અથવા
તેા પોતાના કુળધર્મના ગમે તેવા ગુરુ હોય
તોપણ તેમાજ મમત્વ ગમે

૨૫ જે જિનના દેહાદિનુ વર્જન છે તેને
જિનનુ વર્જન સમજે છે અને માન પોતાના
કુળધર્મના દેવ છે માટે માનપણના કટિપત રાગ
મમવસન્નતાદિ મહાત્મ્ય વધ્યા છે, અને તેમ
પોતાની બુદ્ધિને રોકી રાખે છે એટલે પરમાર્થ
હૈતુસ્વરૂપ એવુ જિનનુ જે અતરંગસ્વરૂપ બાહ્ય
ચોગ્ય છે તે જાણના નથી તથા તે જાણવા

૨૬ ચિત્ત લગતા નથી અને માત્ર અભવસરણાદિમાજ
જેતુ સ્વરૂપ કહીને મતાર્થમા રહે છે,

૨૭ પ્રત્યક્ષ સદ્ગુણો જ્યાંકે યોગ મળે તો
હન્યકાદિઉદ્ધત તેની વાણી આલણીને તેનાથી
અવગી રીતે ચાલે, અર્થાત્ તે હિતકાગી વાણીને
અકલ્પ કરે નહીં અને પોતે જરેખરો દંડ મુમુક્ષુ
એવે માન મુખ્યપણે મેળવવાને અર્થે અસદ્-
ગુણમીપે જઈને પોતે તેના પ્રત્યે પોતાનું વિશેષ
લક્ષણ જણાવે

૨૮ કેવ નારકાદિ ગતિના ભાગા આદિના
સ્વરૂપ લોકિક વિશેષ પરમાર્થ હેતુથી કહ્યા છે તે
હેતુને લખ્યો નથી અને તે ભગવતજને શ્રુતજ્ઞાન
પ્રમાણ છે તથા પોતાના મતનો, વેવનો અત્યંત
રાખરામા જ મુદ્ધિનો હેતુ માને છે

૨૯ વૃત્તિનું સ્વરૂપ શું ? તે પણ જે જાણતો

૮૨ ભાવકમ હવને પોતાથી જ્ઞાતિ છે, માટે તે ચેતનરૂપ છે, અને તે જ્ઞાતિને અનુપાથી વર્ણ હવનીય મુકુરાયમાન થાય છે, તેથી જડ એવા દ્રવ્યકર્મની વગળા તે અહણુ કરે છે

૮૩ જેર અને અમૃત પોતે જાણતા નથી કે અમારે આ હવને ફળ આપવું છે, તોપણ જે હવ ખાય છે, તેને તે ફળ થાય છે, એમ શુભાશુભ કર્મ આ હવને આ ફળ આપવું છે એમ જાણતા નથી તોપણ અહણુ કરનાર હર્વ, જેર અમૃતના પરિણામની ગ્રીતે ફળ પામે છે

૮૪ એક રાડ છે, અને એક રાત્રી છે, એ આદિ શબ્દથી નીચપણ, ઉચપણ, કુરૂપપણ, સુરૂપપણ, એમ ઘણું વિચિત્રપણ છે, અને એવો જે ભેદ રહે છે તે-સર્વ સમાનતા નથી-તેજ

શુભાશુભ કર્મનું લોકતાપસુ છે એમ સિદ્ધ કરે
છે; કેમકે કારણ વિના કાર્યની ઉત્પત્તિ થતી
તરી -

૮૫ દેવદાના મંથરની એમા કઈ જરૂર
તરી એર અને અમૃતની રીતે શુભાશુભ કર્મ
તત્ત્વાવે પરિણમે છે, અને નિ સત્ત્વ થયેથી એર
અને અમૃત રૂપ દેતા જેમ નિવૃત્ત થાય છે, તેમ
શુભાશુભ કર્મને લોભવવાથી તે નિ સત્ત્વ થયે
નિવૃત્ત થાય છે

૮૬ ઉત્કૃષ્ટ શુભ અધ્યવસાય તે ઉત્કૃષ્ટ શુભ-
ગતિ છે, અને ઉત્કૃષ્ટ અશુભ અધ્યવસાય તે ઉત્કૃષ્ટ
અશુભગતિ છે, શુભાશુભ અધ્યવસાય મિશ્રગતિ
છે; અને તે દુષ્પરિણામ તેજ મુખ્યપણું તે -

ગતિ છે નથાપિ ઠલુદ ગુણ દ્રવ્યનુ ઉર્ધ્વગમન,
ઠલુદ અગુણ દ્રવ્યનુ અધોગમન, શુભાગુણની
મધ્યસ્થિતિ, એમ દ્રવ્યનો વિગ્રેષ સ્વભાવ છે અને
તે આદિ હેતુથી તે તે બોધ્યમ્યાનક હોવા યોગ્ય
છે હે શિષ્ય ! જડ ચેતનના સ્વભાવ સ યોગાદિ
નકમસ્વરૂપનો અત્રે ઘણો વિચાર સમાપ છે, માટે
આ વાત ગડન છે તો પણ તેને આવ મરેપમા
કહી છે

૮૭ કતો બોધ્યા છવ હો, પણ તેથી તેને
બોધ થવા યોય નથી, કેમકે અનત કાગ થયો
તોપણ કર્મ કરવાફી હોત હજુ તેને વિષે વત્ત-
માનજ છે

૮૮ શુભ કર્મ કરે તો તેથી દેવાદિ ગતિમા
તેનુ શુભ ક્રમ બોગવે, અને અશુભ કર્મ કરે

તો નરકાહિ ગતિને વિષે તેનું અશુભ ક્ષણ ભોગવે,
પણ જીવ કર્મ સહિત કોઈ સ્થળે હોય નહીં

૮૬ જેમ શુભાશુભ કર્મપદ તે જીવના કર-
વાથી તે થતા જાણ્યા, અને તેથી તેનું લોકતા-
પણ જાણ્યું, તેમ નહીં કરવાથી અથવા તે
કર્મનિવૃત્તિ જવાથી તેમ નિવૃત્તિ પણ થવા યોગ્ય
છે, માટે નિવૃત્તિનું પણ સકળપણ છે, અર્થાત્
જેમ તે શુભાશુભ કર્મ અક્ષણ જતા નથી, તેમ
તેની નિવૃત્તિ પણ અક્ષણ જવાયોગ્ય નથી, માટે
તે નિવૃત્તિરૂપ મોક્ષ છે એમ હે વિચક્ષણ ! તું
વિચાર

૯૦ કર્મસહિત અનતજાગ વીત્યો તે તે
શુભાશુભ કર્મપ્રત્યેની જીવની આસક્તિને લીધે
વીત્યો, પણ તેના પર હિદામ્બીન થવાથી તે કર્મ-
ક્ષણ છેદાય, અને તેથી મોક્ષમ્વભાવ પ્રગટ થાય

૯૧ દેહાદિ મયોગનો અનુક્રમે વિયોગ તો થયા કહે છે, પણ તે પાછો બ્રહ્મ ન થાય તે ગીતે વિયોગ કરવામા આવે તો મિદ્ધસ્વરૂપ મોહસ્વભાવ પ્રગટે અને શાશ્વત્વપદે અનત આત્માનંદ ભોગવાય

૯૨ મોહપદ છતાંપિ હોય તોપણ તે પ્રાપ્ત થવાનો કોઈ અવિરોધ એટલે યથાનિધ્ય પ્રતીત થાય એનો ઉપાય જણાતો નથી, કેમકે અનત કાગના કમો છે તે આવા અનિધ્યવાળા મનુષ્યદેહથી કેમ છેદા જાય ?

૯૩ અથવા છતાંપિ મનુષ્યદેહના અનિધ્ય વગેરેની શક્તિ છોડી દઈએ, તોપણ મત અને મર્શન ધણા છે, અને તે મોખના અનેક ઉપાયો કહે છે અર્થાત કોઈ કઈ કહે છે, અને કોઈ કઈ કહે છે, તેમા કિયો મત આજ્ઞા એ વિવેક જની શકે એવો

૬૪ પ્રાક્ષણાદિ ઢાં જાનિમા મોક્ષ છે, અથવા કયા વેપમા મોક્ષ છે, એનો નિશ્ચય પણ ન જાની શકે એવો છે, કેમકે તેવા વણા ભેદો છે, અને એ દોષે પણ મોક્ષનો ઉપાય પ્રાપ્ત થવાયોગ્ય દેખાતો નથી

૬૫ તેથી એમ જણાય છે કે મોક્ષનો ઉપાય પ્રાપ્ત થઈ શકે એવું નથી, માટે છવાદિનું અવરૂપ જાણવાથી પણ શું ઉપગ્રહ થાય ? અર્વાતુ જે પદને અર્થે જાણવા ભેડાં તે પદનો ઉપાય પ્રાપ્ત થવો અશક્ય દેખાય છે

૬૬ આપે પાચે ઉત્તર જ્યાં તેથી સર્વાંગ એટલે જાંધી ગીતે મારી ગાતાનું સમાધાન વધુ છે, પણ જો મોક્ષનો ઉપાય સમજી તો મદ્ભાગ્યનો ઉદય ઉદય થાય (જ્યાં 'ઉદય' 'ઉદય' જે વાર શબ્દ છે તે પાચ ઉત્તરના સમાધાનથી વચેલી મોક્ષની વિજ્ઞાતાનું ત્રિવિધ દર્શાવે છે)

૬૭ પાચે ઉત્તરની તારા આત્માને વિષે પ્રતીતિ થઈ છે, તેા મોક્ષના ઉપાયની પણ એજ નીત તેને સહજમા પ્રતીતિ થયે અને ' થયે ' અને ' મહજ ' એ બે શબ્દ સદ્ગુણે કહ્યા છે તે બેને પાચ પદની શબ્દ નિરૂપ થઈ છે તેને મોક્ષોપાયમમજ્જવો કઈ મહાજ નથી એમ દર્શાવવા તથા શિષ્યનુ વિશેષ જિજ્ઞાસુપાત્ર બાળી અવશ્ય તેને મોક્ષોપાય પરિણમશે એમ ભાનવાથી (તે વચન) કહ્યા છે, એમ સદ્ગુણના વચનનો આશય છે

૬૮ કર્મભાન છે તે જીવનુ અજ્ઞાન છે અને મોક્ષભાવ છે તે જીવના પોતાના સ્વરૂપને વિષે સ્થિતિ થવી તે કે અજ્ઞાનનો સ્વભાવ અધકાર જેવો છે તેથી જેમ પ્રકાશ થતા ઘણા લાગનો અધકાર છતા નાશ પામે છે, તેમ જ્ઞાનપ્રકાશ થતા અજ્ઞાન પણ નાશ પામે છે

૬૬ જે જે કારણો ડર્મળ ધના છે, તે તે ડર્મ
 ધનો માર્ગ છે, અને તે તે કારણોને છેદે એવી જે
 દશા છે તે મોક્ષનો માર્ગ છે, ભવનો અત છે
 ૧૦૦ રાગ, રોપ, અને અજ્ઞાન એનું એકત્વ એ
 ડર્મની મુખ્ય ગાં છે, અર્થાત્ એ વિના કર્મનો ધ
 ન થાય, તેની જેથી નિવૃત્તિ થાય તેજ મોક્ષનો
 માર્ગ છે

૧૦૧ ' સત્ ' એટલે ' અવિનાશી ' અને
 ' ચૈતન્યમય ' એટલે ' સર્વભાવને પ્રકાશવારૂપ
 સ્વભાવમય ' ' અન્ય સર્વ વિભાવ અને દેહાદિ
 સંયોગના આભાસથી રહિત એવો, ' ' દેવળ '
 એટલે ' શુદ્ધ આત્મા ' પામિયે, તેમ પ્રવર્તાય
 તે મોક્ષમાર્ગ છે

૧૦૨ ડર્મ અનત પ્રકારના છે, પણ તેના
 મુખ્ય જ્ઞાનાવગ્ધુદિ આઠ પ્રકાર થાય છે તેમા

પણ સુખ્ય મોહનીયકર્મ છે તે મોહનીયકર્મ હવાય તેનો પાઠ કરું છું

૧૦૩ તે મોહનીયકર્મ બે બેદ છે,—એક દર્શનમોહનીય' એટલે 'પરમાર્થ'ને વિષે અપરમાર્થબુદ્ધિ અને અપરમાર્થ'ને વિષે પરમાર્થબુદ્ધિ રૂપ,' બીજી 'ચારિત્રમોહનીય' 'તથા રૂપ પરમાર્થ'ને પરમાર્થ જાતીને આત્મસ્વભાવમા જે સ્થિત થાય, તે ગ્રિહરતાને મોહક એવા પૂર્વમ સ્કાર-રૂપ કપાય અને નોંખાય' તે ચારિત્રમોહનીય

દર્શનમોહનીયને આત્મભોધ, અને ચારિત્ર-મોહનીયને વીતરાગપાપ નાશ કરે છે આમ તેના અશૂક ઉપાય છે કેમકે મિથ્યાભોધ તે દર્શન-મોહનીય છે, તેનો પ્રતિપક્ષ સત્યાત્મભોધ છે, અને ચારિત્રમોહનીય રાગાદિક પરિણામરૂપ છે, તેનો પ્રતિપક્ષ વીતરાગભાવ છે એટલે અધાર

તેમ પ્રકાશ થવાથી નાશ પામે છે, - તે તેનો અચૂક ઉપાય છે - તેમ જોધ અને વીતગગતા મનુકમે દર્શનમોહનીય અને આગ્નિમોહનીયરૂપ અધઝાર ટાળવામા પ્રકાશસ્વરૂપ છે, માટે તે તેનો અચૂક ઉપાય છે

૧૦૪ ક્રોધાદિ ભાવથી ડમ્બજન થાય છે, અને ક્ષમાદિ ભાવથી તે હણાય છે, અર્થાત્ ક્ષમા ગામવાથી ક્રોધ રોકી શકાય છે, મરણતાથી માયા રોકી શકાય છે, મતોપથી લોભ રોકી શકાય છે, એમ ગતિ અસ્તિ આદિના પ્રતિપક્ષથી તે તે દોષો રોકી શકાય છે, તે જ ડમ્બજનનો નિરોધ છે, અને તે જ તેની નિવૃત્તિ છે વળી સર્વને આ વાતનો પ્રત્યક્ષ અનુભવ છે, અથવા સર્વને પ્રત્યક્ષ અનુભવ થઈ શકે એવું છે ક્રોધાદિ રોક્યા શકાય છે, અને જે ડમ્બજન રોકે છે,

તે અડર્મદશાનો માર્ગ છે એ માગ પરલોકે નહીં, પણ અત્રે અનુભવમા આવે છે, તો એમા સદેહ થો ઠરવો ?

૧૦૫ આ મારો મત છે, માટે મારે વળગી જ રહેવું, અથવા આ મારૂં કશું ન છે, માટે ગમે તેમ મારે તે મિદ્ધ કરવું એવો આગ્રહ અથવા એવા વિજ્ઞપને છોડીને આ જે માર્ગ ઠંધા છે, તે સાધ્યે તેના અ પ જન્મ જાણવા અહીં 'જન્મ' શબ્દ જાદુવચનમા વાપર્યો છે, તે એટલું જ દર્શાવવાને કે કવચિત્ તે અધૂરા રહ્યા તેવી અથવા જઘન્ય કે મધ્યમ પરિણામની ધારાથી આ ધન થયા હોય તેથી સર્વ ડર્મ ક્ષય થઈ ન શકાથી બીજો જન્મ થવાનો સૂચવ છે, પણ તે જાદુ નહીં, જાદુજ અટપ, "સમક્ષિત આગ્યા પછી જો વગે નહીં, તો ઘણામા ઘણા પદર

ભવ થાય, એમ જિને ઝુ છે," અને ■ જે ઉત્કૃષ્ટપણે આરાધે તેનો તે ભવે પણ મોક્ષ થાય," અત્રે તે વાતનો વિગ્રોધ નથી

૧૦૬ હે શિષ્ય ! તે ૭ પદના ૭ પ્રશ્નો વિચાર ઈને પૂછ્યા છે, અને તે પદની સર્વાંગતામા મોક્ષ માર્ગ છે, એમ નિશ્ચય કર અર્થાત્ એમાનુ કોઈ પણ પદ એજાતે કે અવિચારથી ઉત્થાપતા મોક્ષમાર્ગ સિદ્ધ થતો નથી

૧૦૭ જે મોક્ષનો માર્ગ ઢ્યો તે હોય તો ગમે તે જાતિ કે વેષથી મોક્ષ થાય, એમા કંઈ ભેદ નથી જે માધે તે સુક્ષ્મપદ પામે, અને તે મોક્ષમા પણ બીજા કયા પ્રકારનો ઉચ્ચનીચત્વાદિ ભેદ નથી અથવા આ વચન ઢ્યો તેમા બીજો કંઈ ભેદ એટલે ફેર નથી

૧૦૮ કોપાદિ કપાય જેના પાતળા પડ્યા

મત્વપણ વર્તે છે, તે આત્મતા બે આત્મમાજ
મનાય, અને તે દેહાધ્યાસ એટલે દેહમા આત્મ
બુદ્ધિ તથા આત્મામા દેહબુદ્ધિ છે તે હટે, તે
તુ કર્મનો કર્તા પણ નથી, અને બોક્તા પણ
નથી, અને એજ ધર્મનો મર્મ છે

૧૧૮ એજ ધર્મથી મોક્ષ છે, અને તુજ
મોક્ષસ્વરૂપ છે, અર્થાત્ શુદ્ધ આત્મપદ એજ
મોક્ષ છે તુ અનંત નાન દર્શન તથા અ યાબાધ
ગુણસ્વરૂપ છે

૧૧૭ તુ દેહાન્તિક મર્મ પદાર્થથી જુદો છે,
કેામિ આત્મદ્રવ્ય ભગતુ નથી, કેાડ તેમા
ભગતુ નથી, દ્રવ્યે દ્રવ્ય પરમાયથી મહાય ભિન્ન
છે, માટે તુ શુદ્ધ છે, બોધસ્વરૂપ છે, ચતુર્ય
પ્રદેશાત્મક છે, સ્વયન્વ્યોતિ છે એટલે કેાડ
પણ તને પ્રકાશતુ નથી, સ્વભાવેજ તુ પ્રગણસ્વ-

૩૫ છે, અને અવ્યાળાધ મુખનું ધામ છે, બીજું
 ઢેલું કહીએ ? અથવા ઘણું નું ઢેલું ? હુકામ
 એટલું જ કહીએ છીએ, જે વિચાર કરે તે તે
 પહેને પામીશ

૧૧૮ સર્વે જ્ઞાનીઓનો નિશ્ચય અત્રે આવીને
 જામાય છે, એમ કહીને મદ્ગુરૂ મૌનતા ધરીને
 મહંજસમાધિમા સ્થિત થયા, અર્થાત્ વાણીયોગની
 અપ્રવૃત્તિ જી

૧૧૯ શિષ્યને મદ્ગુરૂના ઉપદેશથી અપૂર્વ
 એટલે પૂર્વે ઢાઈ દિવસ નહીં આવેલું એવું ભાન
 આવ્યું અને તેને પોતાનું સ્વરૂપ પોતાને વિષે
 યથાતથ્ય ભાસ્યું, અને દેહાત્મબુદ્ધિરૂપ અજ્ઞાન
 દૂર થયું

૧૨૦ પોતાનું સ્વરૂપ શુદ્ધ ચૈતન્યસ્વરૂપ,
 અજર, અમર, અવિનાશી અને દેહથી સ્પષ્ટ જુદું
 ભાસ્યું

નગ્વાર ભૂરી ઠાગીને બનારીએ તેમ, અપદ્ બદો
અનાબો, આપે મપાઈ રહે નહીં એવો ઉપકાર
કર્યો

૧૦૮ ક્યો નર્તન આ ન્ધાન મા ગ્રમાય
છે વિશેષ ઠાગીને વિચા વાથી કોઈ પણ પ્રમારનો
અશય રહે નહીં

૧૦૯ આત્માને પોતાના સ્વરૂપનુ જ્ઞાન
નહીં એવા બીજો કોઈ જાગ નથી નદુગુફ જેવા
તેના કોઈ સાચા અથવા નિપુણ વૈદ્ય નથી, મદુ-
ગુફ આનાએ ચાલવા અમાન બીજુ કોઈ પશ્ય
નથી, અને વિચાર તથા નિદિધ્યામન જેનું કોઈ
તેનું ઔષધ નથી

૧૩૦ જે પરમાર્થને ઇચ્છતા હો તે માત્ર
પુરુષાર્થ ક્રમે, અને લવચ્ચિતિ આદિનુ નામ
લઈને આત્માર્થને છેદો નહીં

૩૨ છે, તે નિશ્ચય સારજૂત નથી

૧૩૪ બૃતખગમા જે નાનીપુરોએ થઈ ગયા છે, વર્તમાનખગમા જે છે, અને અવિધ્યદાગમા થશે, તેને ઢાંકેને માર્ગનો ભેદ નથી, અર્થાત્ પરમાર્થ તે સૌનો જોક માગ છે, અને તેને નામ હરવા ચોગ્ય વ્યવસ્થા પણ તેજ પરમાર્થ-માધ્યમે દેશ કાળાદિને છીંદે ભેદ દૃષ્ટો હોય ત્યાં જોક કળ C ૫૧ કળાર હોવાથી તેમા પણ પરમાર્થ ભેદ નથી

૧૩૫ મર્વ છવને વિચેતિદ મમાન મત્તા છે, પણ તે તો જે મમતે તેને પ્રગટ થાય તે પ્રગટ થવામા સદ્ગુણની આજ્ઞાથી પ્રવર્તેલુ, તથા સદ્ગુણએ ઉપદેશેલી એવી જિનદશાનો વિચાર કરેનો, તે એવ નિમિત્ત કારણ છે

૧૩૬ મદ્ગુણજ્ઞાતા આદિ તે આત્મસાધનના

નિમિત્ત કારણ છે, અને આત્માના જ્ઞાન દર્શનાદિ ઉપાદાન કારણ છે, એમ શાસ્ત્રમા ક્લુ છે, તેથી ઉપાદાનનું નામ લઈ જે ડોડ તે નિમિત્તને તજશે તે મિદ્ધપણને નહીં પામે અને જ્ઞાતિમા વત્ત્યાં હજો, કેમકે સાચા નિમિત્તના નિવેધાર્થે તે ઉપાદાનની વ્યાખ્યા શાસ્ત્રમા હકી નથી, પણ ઉપાદાન અન્નત્રય તરખવાથી તાડ સાચા નિમિત્ત મળ્યા હતા કામ નહિ થાય, માટે નાચા નિમિત્ત મળ્યે તે નિમિત્તને અવલખીને ઉપાદાન સન્મુખ હરવું, અને પુરૂષાર્થરહિત ન થવું, એવો શાસ્ત્રકાંડે કહેલી તે વ્યાખ્યાનો પરમાર્થ છે

૧૩૭ મુખથી નિશ્ચયમુખ્ય વચનો કહે છે, પણ અતરથી પોતાનેજ મોહ હટયો નથી, એવા પામર પ્રાણી માત્ર જ્ઞાની જ્ઞેવગવવાની કામનાએ સાચા જ્ઞાની પુરૂષનો ડોહ કરે છે

૧૩૮, દયા, શાંતિ, નમતા, કામા, મન્ય,
ત્યાગ અને વશાય જો મુજો મુમુક્ષુના ઘટમા
મનાય મુનય જોડે લગત હોય, અથાત્ જો
શુભાવિતા તો મુમુક્ષુપણ પણ ન હોય

૧૩૯, મોક્ષભાવનો ત્યા હાય ચયે હોય,
અથવા ત્યા મોક્ષદતા જાડું હીજી થઈ હોય ત્યા
જ્ઞાનીની દશા કહીએ, અને જાની તો જેને
પોતામા જ્ઞાન મા ની લીધુ છે, તેને શ્રાંતિ નથીએ

૧૪૦ મમન્ત જગત્ જેણે જોડ જેણે જાણ્યુ
છે અથવા અમ્મ જેણે જગત જેને જ્ઞાનમા વર્તે
છે તે જ્ઞાનીની દશા છે, જાની માત્ર વાચાજ્ઞાન
જોડે છે જેણે માત્ર જ્ઞાન છે

૧૪૧ પાંચે સ્થાનકને વિચારીને જે ૧૭ સ્થા
નક વર્તે, જોડે તે મોક્ષના જે ઉપાય કહ્યા છે
તેમા પ્રવર્તે તે પાંચમુ સ્થાનક જોડે મોક્ષપદ
તેને ધામે

૧૪૨ પૂર્વપ્રાગ્બ્ધ યોગથી જેને દેહ વર્તે છે
પણ તે દેહથી અતીત એટલે દેહાદિની કલ્પના-
રહિત આત્મામય જેની દશા વર્તે છે, તે જ્ઞાની-
પુણ્યના ચરણકમળમા અગણિત વાર વઢન હો ।

શ્રી સદગુરુચરણાર્પણમસ્તુ.

(૫૦)

મોહમયીથી જેની અમોહપણે સ્થિતિ છે,
એવા શ્રી   ના ચવા૦

" મનને લઈને આ બધું છે " એવો જે
અચાર સુધીનો થયેલો નિર્ણય લખ્યો તે સામા-
ન્ય પ્રકારે તો યથાતથ્ય છે તથાપિ મન, '
' તેને લઈને, ' અને ' આ બધું, ' અને
' તેનો નિર્ણય, ' એવા જે ચાર ભાગ એ વાક્યના
થાય છે, તે ઘણા કાળના બોધે જેમ છે તેમ

મમતાય જોમ જાણીએ છીએ, જેને તે મમતાય
 છે, તેને મન વશ વર્તે છે, વર્તે છે, જો વાત
 નિશ્ચયકર છે, તથાપિ ન વર્તેનું હોય તો પણ
 તે 'આત્મસ્વરૂપને વિષે' વર્તે છે જો મન વશ
 થવાનો ઉત્તર ઉપર લખ્યો છે, તે મર્યાદી મુખ્ય
 જોવો લખ્યો છે જે વાચ્ય લખવામા આવ્યા
 છે તે પણ પ્રકારે વિચારવાને યોગ્ય છે

મહાત્માનો દેહ જે કારણને લઈને વિદ્યમાન-
 પણે વર્તે છે. પ્રારબ્ધ કર્મ લોભવવાને અર્થે,
 હવેના કપાણને અર્થે, તથાપિ જો યોગેના તે
 ઉદાસપણે ઉદય આવેની વર્તનાએ વર્તે છે,
 જોમ જાણીએ છીએ

ધ્યાન, જ્ઞાન, તપ, ક્રિયા, માર્ગ જો સર્વ
 યદી અમે જાણાવેનું દોષ વાક્ય જો પરમ કૃપાનુ
 કારણ ધારતા હો તો, પાછળથી જુદી લોકસજ્ઞા

શાસ્ત્રમજ્ઞા પર ન જતી હોય તો, જાય તો તે
જ્ઞાતિવડે ગર્જ છે એમ ધારતા હો તો, તે વાક્યને
ધણા પ્રગરની ધીંગ્જવડે વિચારવા ધારતા હો
તો, લખવાને ઇચ્છા યાય છે

હજી આથી વિશેષપણે નિશ્ચયને વિષે ધારણા
કરવાને લખવું અગત્ય જેવું લાગે છે, તથાપિ
ચિત્ત અવગ્રાસકરે વર્તાવું નથી એટલે જે લખ્યું
છે તે પ્રખણપણે માન્યો

(૨)

અર્થ પ્રગરે ઉપાધિયોગ તો નિવૃત્ત કરવા
યોગ્ય છે, તથાપિ જો તે ઉપાધિયોગ સ્પષ્ટતા
દિઝને અર્થેજ ઇચ્છનામા આવતો હોય, તેમજ
પાત્રી ચિત્ત સ્થિતિ સંભવપણે રહેતી હોય તો
તે ઉપાધિયોગમા પ્રવર્તાવું તે શ્રેય-કર છે

મુળ્ય, વૈશાખ વદ ૧૪ શુક્ર

[૩૨૪]

(૫૧)

ચિત્તમા તમે પરમાર્થની ઈચ્છા રાખો છો એમ છે, તથાપિ તે પરમાર્થની પ્રાપ્તિને અત્યંત પછે બાધ કરવાવાળા એવા જે દોષ તે પ્રત્યે- અહીં, ક્રોધ, માનાદિના કારણથી ઉદ્ભવે છે શકતા નથી અથવા તેની અમુક વળગળુમા રૂચિ વહે છે, તે પરમાર્થને બાધ કરવાના કારણ બની અવશ્ય સર્પના વિષની પેઠે ત્યાજવા યોગ્ય છે ઠામને દોષ જોયો ઘટતો નથી સર્વ પ્રમાણવના દોષનો જ વિચાર કર્યો થયો એવી ભાવના અત્યંતપછે દબ કરવા યોગ્ય છે, જગત્ દષ્ટિએ કન્યાશુ અસંભવિત બની મા કહેલી વાત ધ્યાનમા લેવા જોગ છે એ વિચાર નાખવો.

મુંબઈ, ચૈત્ર વદ ૭ ૧૯૪૬

(૫૨)

૧ શ્રી સદ્ગુરુદેવના અનુગ્રહથી અન સમાધિ છે

૨ એકાત્મા અવગાહવાને અર્થે આત્મસિદ્ધિ
શાસ્ત્ર આ નેડે મોકલ્યું છે તે હાલ શ્રી ૦૦૦એ
અવગાહવા યોગ્ય છે

૩ જિનાગમ વિચારવાની શ્રી ૦૦૦ અથવા-
શ્રી ૦૦૦૦૦૦ની ઈચ્છા હોય તો આચારાગ,
સૂયગડાગ, હગપૈઠલિજ, ઉત્તરા'ચયન અને પ્રશ્ન-
બ્યાકરણ વિચારવા યોગ્ય છે

૪ આત્મસિદ્ધિશાસ્ત્ર શ્રી ૦૦૦૦૦૦એ આ
ગળ પર અવગાહવું વધાટે હિતજની ભણી હાલ
શ્રી ૦૦૦ને માત્ર અવગાહવાનું લખ્યું છે, તે
પણ ને શ્રી ૦૦૦૦૦૦ની વિશેષ આગ્રહા હાલ
રહે તો પ્રત્યક્ષ સત્પત્ર લેવો. આગળ મને મોકલો

પરમેષ્વર કયો નથી એવો અખંડ નિશ્ચય
આત્મામાં લાગી અને આ દેહના ભવિષ્ય છ
નમાં પણ તે અખંડ નિશ્ચય છોડી તે મેં આ
ત્મામાં લાગ્યો અને ખરા ઉપકારીના ઉપકારને
જોખખવાનો દોર કયો એમ જ બાળીશ અને
આત્માને સત્યરૂપનો નિત્ય આજ્ઞાકિત રહેવામાં
કે યાજી છે એનો, બિનભાવ રહિત લોક સગપી
ખીજ પ્રાણી મવ કલ્પના છોડીને, નિશ્ચય
વર્તીને, શ્રી ૦૦૦મુનિના સહચારીપણામાં એ
મથ અવગાહવામાં હાથ પણ અડથણ નથી
મળી શકાઓનું સમાધાન થવા યોગ્ય છે

(૦)

સત્યરૂપની આજ્ઞામાં વર્તવાનો જેનો હું
નિશ્ચય વર્તે છે અને જે તે નિશ્ચયને આરાધે
છે તેને જ જ્ઞાન મગ્ધપરિણામી થાય છે, એ

વાત આત્માર્થી હવે અનસ્ય લક્ષ્મી રાખવા
ચોગ્ય છે અને જે આ વચન લખ્યા છે તેના
સર્વ જ્ઞાનીપુરૂષો માક્ષી છે

ખીજા (મુનિયોને) પણ જે જે પ્રકારે વેરા
અ, ઉપશમ, અને વિવેકની વૃદ્ધિ થાય તે તે
પ્રકારે શ્રી ૦૦૦ તથા શ્રી ૦૦૦૦૦૦૦એ યથા
શક્તિ મેળજાવવું તથા પ્રવર્તાવવું ઘટે છે, તેમજ
અન્ય હવે પણ આત્માર્થ સન્મુખ થાય, અને
જ્ઞાનીપુરૂષની આજ્ઞાના નિશ્ચયને પામે તથા વિર-
ક્ત પરિણામને પામે, રસાદિની લુપ્તતા મેળી
પાડે એ આદિ પ્રકારે એક આત્માર્થ ઉપદેશ
કર્તાવ્ય છે

(૩)

અનતવાર દેહને અર્થે આત્મા ગાળ્યો છે,
જે દેહ આત્માને અર્થે ગળાશે તે દેહ આત્મર્થ

વિચાર પામવા યોગ્ય દાત્રી ગર્વ દેહાર્થની
કપના છોડી હૃદ્ય એક માત્ર આત્માર્થમાજ તેનો
ઉપયોગ કરવો જોયો મુમુક્ષુ જીવને અવશ્ય
નિશ્ચય લેઈએ

શ્રી સદ્-નત્મસ્તુત્ત્વ

નડિયાદ, આરો વર્ગ ૧૦, ગાંધી ૧૬૫૨

(૫૩)

સમાપના.

હે ભગવન્ ! હું બહુ બૂની ગયો, મેં તમારા
અમૃત વચનને લક્ષ્યા લીધા નહીં મેં તમારા
કહેલા અનુપમ તત્ત્વનો વિચાર કયો નહીં મેં તમારા
પ્રદીપ્ત કંઠેલા ઉત્તમ જીવને તે યુ નહીં તમારા
કહેલા હયા, શાંતિ, મમા અને પવિત્રતા મેં
જોજખ્યા નહીં હે ભગવન્ ! હું ભૂંડ્યો, આપ

ડયો-રઝયો અને અનત સમારની વિટગનામા
 પડયો છઉં હું પાપી છઉં, હું ગહું મહોન્મત્ત
 અને કર્મરજથી દુઝીને મલિન છઉં હે પર
 માત્મા ! તમાગા ઠહેલા તત્ત્વ વિના માગે મોક્ષ
 નથી હું નિરતર પ્રપન્નમા પડયો છઉં અજ્ઞાનથી
 અધ થયો છઉં, મારામા વિવેકશક્તિ નથી
 અને હું મદ્દ છઉં, હું નિરાશ્રિત છઉં, અનાથ
 છઉં નિરાગી પગ્માત્મા ! હવે હું તમાડ,
 તમારા ધમનુ અને તમારા મુનિનુ શરણ ગ્રહું
 છઉં માગા અપગ્રાધ ક્ષય થઈ હું તે મર્વ
 પાપથી મુક્ત થઈ એ મારી અભિક્ષાયા છે
 આગળ ઠરેલા પાપનો હું હવે પશ્ચાત્તાપ કરૂં
 છઉં જેમ જેમ હું સૂક્ષ્મ વિચારથી ઉડો ઉતરૂં
 છઉં તેમ તેમ તમારા તત્ત્વના ચમત્કારે મારા
 અવરૂપનો પ્રગટ કરૂં છે તમે નિરાગી, નિર્વિઃ

સચ્ચિદાનંદમ્બર, સદ્બળનદી, અનંતજ્ઞાની, અન
 તદર્શી, અને ત્રેલોક્યપ્રમથક છે. હું માત્ર માગ
 હિતને અર્થે તમારી આશીર્વાદ સમા ચાહું છું
 એક પગ પલુ તમારા કહેલા તત્ત્વની શકા ન
 થાય, તમારા કહેલા રસ્તામા અહોરાત્ર હું રહું,
 એજ મારી આશા આને વૃત્તિ થાઓ । હે
 સર્વજ્ઞ ભગવત્ । તમને હું વિશેષ શુ કહું ।
 તમારાથી કંઈ અજવળ નથી માત્ર પશ્ચાત્તાપથી
 હું કર્મજન્ય પાપની સમા ઇચ્છુ છું
 ॐ શાંતિ શાંતિ શાંતિ

વિ સ ૧૯૪૧

સચ્ચિદાનંદમ્બરૂપ, સદ્ગુણની, અનંતજ્ઞાની, અન
 તર્યા, અને ત્રેલોક્યપ્રમથક છે. હું માત્ર મારા
 હિતને અર્થે તમારી આહીએ હાથ ચાલુ છું
 એક પગ પછી તમારા કહેલા તત્ત્વની શકા ન
 થાય, તમારા કહેલા રસ્તામાં અહોરાત્ર હું રહું,
 એજ મારી આદાસ અને વૃત્તિ થાઓ ! હે
 સર્વજ્ઞ ભગવન્ ! તમને હું વિશેષ શુ કહું
 તમારાથી કંઈ અભવ્યુ નથી માત્ર પશ્ચાત્તાપથી
 હું કમંજન્ય પાપની હાથા હંનુ છું
 ॐ શાંતિ. શાંતિ શાંતિ

વિ સ ૧૬૪૧

